

СОЛТА В БЪЛГАРСКАТА МИКРОТОПОНИМИЯ¹

**Анна Чолева-Димитрова, Мая Влахова-Ангелова,
Надежда Данчева**

Институт за български език, БАН

THE SALT IN THE BULGARIAN MICROTPONYMY

**Anna Choleva-Dimitrova, Maya Vlahova-Angelova,
Nadezhda Dancheva**

Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences

Резюме: В рамките на проект „ТРАКИТЕ – генезис и развитие на етноса, културни идентичности, цивилизационни взаимодействия и наследство от древността“, БАН (ТЕМА 8, II част): **Наследството от древността в българската ономастика**, една от основните задачи, които си поставихме, е да маркираме в цялата територия на България, доколкото е възможно, имената на местата, където първоначално се е добивала сол (като *Слатина*), т.е. местата, където са възникнали относително най-рано селища. Представени са 565 топонима от 50 бивши околии на България, които са производни от лексемата *сол*. Обобщава се терминологичното разнообразие на проучваните оними и се очертават районите, в които топонимите с тази основа се срещат най-често. Изследването доказва, че при голяма част от местностите с название *Слатина* има останки от старинни селища, предимно от праисторическата епоха, както и стари рударски работи, също и места, където се е добивало злато.

Ключови думи: топоним, слатина, сол, старинни селища

¹ Публикацията е по проекта „ТРАКИТЕ – генезис и развитие на етноса, културни идентичности, цивилизационни взаимодействия и наследство от древността“, БАН (ТЕМА 8, II част): **Наследството от древността в българската ономастика**.

Abstract: In the framework of the project „THRACIANS – Genesis and Development of Ethnicity, Cultural Identities, Civilizational Interactions and Heritage from Antiquity“, BAS (TOPIC 8, II part): *The Heritage of Antiquity in Bulgarian Onomastics* one of the main tasks we set ourselves is to mark on the whole territory of Bulgaria, as far as possible, the names of the places where salt was originally extracted (such as *Slatina*), i.e. places where settlements arose relatively early. Presented are 565 toponyms from 50 former districts of Bulgaria, all of which are derived from the word *salt*. The terminological diversity of the studied onyms is summarized and the areas in which toponyms with this basis are most common are outlined. The research proves that in a large part of the area, in places called *Slatina* there are remains of ancient settlements, mainly from the prehistoric era, as well as old mining works, and places where gold was mined.

Keywords: toponym, *slatina*, salt, ancient settlement

В днешно време езиковедите все по-често насочват вниманието си към древността в търсенето на обяснение за редица неясни езикови явления (Leschber 2016; Leschber 2017). Ние предполагаме, че следи от тази епоха са съхранени в българската топонимия до днес, например в имена като *Слатина*. Основание за това дават данните, с които разполагаме, че в местности, носещи такива названия, се откриват останките от древни селища (Николов/Nikolov 1992, Николов/Nikolov 2001; Чохаджиев/Chohadzhiev 1997). Една от задачите, които си поставяме във връзка с тематиката на проекта, включваща и древността, е да маркираме на цялата територия на България, доколкото е възможно, местата, където първоначално се е добивала сол, т.е. местата, където са възникнали относително най-рано селища. В разширен вариант проучването ни включва по-подробно описание на местните имена, в които е запазена лексемата *сол*. Оказва се, че в 99% от случаите там са открити следи от дълбоката древност, но във фокуса на представеното изследване поставяме единствено специфичния ономастичен материал по темата.

Местните имена, които са регистрирани на територията на всяко едно селище, са част от неговата история. Те са свидетелства на народа, който го е населявал, на неговия бит, култура, обичаи и вярвания, както и на разбирането на всеки местен човек за заобикалящото го пространство, за особеностите на ландшафта, връзката със света и човешките взаимоотношения (Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova 2012: 349; Влахова-Ангелова, Чолева-Димитрова/Vlahova-Angelova, Choleva-Dimitrova 2017).

Немалка част от тези топоними предоставят богат материал за поминъка на всяко населено място. Имайки предвид, че в миналото солта е имала голямо значение и е заемала особено място в ежедневието на хората, насочихме вниманието си към топоними, които имат в основата си лексеми, свързани със *солта*. Микротопонимният материал, който се изследва, е ексцерпиран от публикуваните ономастични монографии за петдесет бивши околии на България:

Северозападна България: *Берковско, Ботевградско, Врачанско, Кулско, Ломско, Луковитско, Монтанско, Никополско, Плевенско, Троянско.*

Югозападна България: *Асеновградско, Гоцеделчевско, Долна Струма/Долна Места, Дупнишко, Западна (Беломорска) Тракия, Кюстендилско, Пазарджишко, Панагюрско, Пирдопско, Радомирско, Разложко, Самоковско, Смолянско, Софийско.*

Средна Западна България: *Босилеградско, Грънско, Царибродско.*

Североизточна България: *Беленско, Габровско, Горнооряховско, Ловешки окръг, Плисковско-Мадарски регион, Поповско, Провадийско, Русенско, Свищовско, Севлиево.*

Югоизточна България: *Грудовско, Ивайловградско, Карловско, Карнобатско, Маданско, Новозагорско, Първомайско, Сливенско, Тополовградско, Чирпанско, Ямболско.*

Освен посочените по-горе монографични изследвания за извори са използвани крепостни актове (документи за имотно състояние) от края на XIX в., емлячни (имотни) регистри от началото на XX в., административни описи на бивши земеделски стопанства. Като изворов материал са използвани също и „Извори за българската история“, т. XIII, XVI и XXI. За Провадийско са проучени и топонимните данни, отразени в списъците от поземлените комисии.

Последвалите анализи ще имат за цел да обобщят терминологичното разнообразие на проучваните оними, както и да очертаят районите в България, където топонимите с тази основа се срещат най-често.

Микротопонимите, производни от лексеми, означаващи *сол*, са представени по принадлежността им към бившите околии (стари административни единици в България). Изследваните околии и региони са подредени по азбучен ред.

Асеновградско (Костадинов/Kostadinov 1997: 312, 326):

Солёната вода, изворче до мелница със солена вода, С 3 км от с. Мулдава, сега на дъното на язовир „40-те извора“.

Солёния камен, камък с особен стипчив вкус, Ю 3 км от с. Новаково.

Солёното изворче, минерално изворче със сладникаво-солена вода, 3 1 км от Нареченски бани.

Солища, гора и пасища в две села – Орехово и Яврово, там кърмили добитъка. – Мн. ч. от *солице* ’място, дето дават сол на добитък’.

Солниковото (Солникувуну), пасище, където кърмели овце, С 5 от с. Югово. – Названието е производно от *солник* ’място, където се кърми добитъкът’.

Тузлалъка, гора и поляна, където кърмели овцете в с. Борово. – Според автора названието е хибридно, образувано е от *тузла* и *лъка* ’място (лъка) със солена трева’.

Тузлата 1) ниви и пасища в седем села – Зорница, Малево, Манастир, Острица, Павелско, Патриарх Евтимиево, Проглед; 2) най-висок връх на Радю-

ва планина, 3 4 км от с. Лиляково. – От *тузла*, тур. *tuzla* 'солница; място, гдето се вади сол', тук за места, където се е кърмил добитъкът.

Тузла кая, борова гора и голям равен камък, където кърмели овце и кози, И от с. Три могили. – От тур. *tuzlu kaya* 'солена скала'.

Беленско (Ковачев, Ковачева-Цветанова/Kovachev, Kovacheva-Tsvetanova 2009: 210):

Тузлуджа, горист хълм, където първоначално се е зародило селото, 1,5 км И от с. Пейчиново. – От тур. *tuzluca* 'соленичък', вероятно солище за добитък.

Тузлуджа кьой, ниви и ливади, развалини от селище, 5 км Ю от Бяла.

Тузлука, преди гори, сега ниви, 3 км ЮЗ от с. Ценово. – От диал. *тузлук* от тур. 'солница'.

Берковско (Михайлова/Mihaylova 1986: 131, 132):

Слана бара, рекичка, ЮЗ 4,5 км от с. Клисурски манастир. – От *слан* 'солен'.

Слана локва, ЮЗ в с. Долно Озирово.

Сланата локва, 3 3 км от с. Горно Озирово.

Слани дол, ниви, ЮЗ в с. Долно Озирово.

Слатина 1) село в Берковско; 2) извори в три села на бившата околия – Замфирово, Котеновци, Песочница. – От *слатина* 'извор, на който водата не блика силно' в говора.

Слатината, гора, 3 1 км от с. Горно Озирово.

Слатинска падина, ниви на межда със с. Слатина. – Производно от селищно име *Слатина*.

Соларска капия, на пътя за София, Ю от Берковица. По този път докарвали сол от Влашко. – Названието е прилагателно от *солар* 'който продава сол'.

Соларска ма(х)алà, ЮИ от Берковица.

Солийлата, ливади, ЮИ 5 км от с. Горно Озирово.

Солница, Горелата солница, 3 8 км от Берковица. – От *солница* 'място, дето копаят сол'.

Тузлата, горист рът, 3 6 км от Берковица. – Членув. от *тузла* 'солница', тур. *tuzla*.

Босилеградско (Кацарова-Папа/Katsarova-Papa 2013: 233–234):

Сланчинец, хълм и ливади, СИ 4 км от с. Долна Любата. – Образовано е от прилагателното *сланчин* 'солен' и *-ец*, „обикновено за изворно място“.

Слатина 1) равно място, И 4 км от с. Божица; 2) друго име на Колуничка река, която на запад от вр. Чука, надолу към Златанова вода, се нарича Слатина (Захариев/Zahariev 1918: 227, 279).

Солѐнци, част от махала Широки дол, СИ 1,5 км от с. Долна Любата. При Захариев 1918: 338 е отбелязана като Соленица. – Названието е жителско име, образувано по името на местността *Соленица*.

Солище, гора в с. Ресен (Захариев/Zahariev 1918: 426).

Ботевградско (Михайлова/Mihaylova 2008: 208, 209):

Слѐтенец, извор, И 2 км от с. Боженица. – Диалектно название от *Слатинец*, образувано от *слатина* с *-ец*.

Слѐтина, махала и извор в две села – Брусен и Литаково. – От *слатина* 'солен извор'.

Слѐтината, локва, дол и извор в четири села – Гурково, Своде, Скравена, Трудовец.

Слѐтински дол, приток на Говежди дол в с. Своде. – Образувано е прилагателно от местно име *Слатина*.

Солѐрска воденица, С 2 км от Ботевград. – Названието е производно от родово име, което е от прозвището *солар* 'търговец на сол'.

Солѐрски пат, от Ботевград за Соларска воденица.

Соленицата, дол, Ю 4 км от с. Равнище. – Членувано от *соленица* 'място, където дават сол на добитък'.

Солѝщата, пасища в селата Бойково и Лопян. – Названието е членувано мн. ч. от *солище* 'място, дето дават сол на добитъка'.

Солнѝ пряслоп, седловина, ЮИ 5 км от с. Лопян. – Прилагателно от *сол*, предполага се, че е имало солище.

Сѐлнището, Ю 4,5 км от Етрополе. – Членувано от *солнище* = *солище*.

Врачанско (Николов/Nikolov 1997: 392):

Слѐна бѐра, поток от извора Слатина, С 6 км от с. Зверино. – От прилагателното *слан* 'солен' в говора, отнася се за извори с минерализирана вода.

Слѐна лѐква, извори в с. Лютаджик и с. Раково. Заблатени извори с минерализирана вода, която добитъкът не пие.

Слѐнювица, извор с минерализирана вода в с. Паволче.

Слѐтина, извори в 7 селища на Врачанско – Веслец, Върбешница, Зверино, Караш, Хубавене, Чирен; гр. Враца. Обезлюдено средновековно село, на 20 км източно от Враца, отбелязано през XV в. (ИБИ/ІВІ 1966: 257). – От *слатина* 'блато или извор с минерализирана или солена вода'.

Слѐтината, извор, З 2 км от с. Баница.

Слѐтинска бѐра, поток от извора Слатина, СИ 4 км от с. Караш.

Слатинска река, десен приток на р. Златарица при с. Зверино. Тръгва от извора *Слатина*.

Слатински дол, пасище до извора *Слатина*, СИ 4 км от с. Караш.

Сдлицата, рът с пасища и кошари, Ю 4 км от с. Люти дол – слагали сол на добитъка.

Солника, пасище и дол, СЗ 4 км от с. Лесура – слагали сол на добитъка.

Габровско (Ковачев/Kovachev 1965: 8–9, 111, 159, 160):

Слатенски дол, поток през местността *Слатина* близо до Габрово.

Слатината 1) солено изворче в нивите, З 0,2 км от с. Враниковци, Михалови; 2) лъка с ниви, наблизно изворче, Ю 0,1 км от гр. Габрово, Радецки; 3) изворче с овощна градина С 0,1 км от с. Поповци, Гергини.

Солари (Сулари), селище от 14 домакинства, заселено от дядо Солар СИ 0,9 км от Габрово. – От *солар* 'който се занимава със сол'.

Солишки дол (Сулишки дол), десен приток на Зеленишка река, идващ от м. *Солицата*, ЮИ 1 км от Габрово.

Камено солище (сулишти), горист склон близо до Габрово.

Солище (Сулишти), поляна в горното течение на Циганска река, ЮЗ 2 км от с. Тодорчета.

Солиштиту 1) гора Ю 1,5 км от Габрово; 2) Ю 1 км от с. Гръбленци.

Сулишта 1) връх към планинското било, Ю 5 км от Етъра; 2) поляна на билото на малък боров рът, ЮЗ 3,5 км от с. Топлец.

Сулиштътъ, ниви, ЮИ 1 км от Габрово. – Мн. ч. от *солице*.

Солниковото (Сдлникууту), овощна градина И 3 от Габрово.

Горнооряховско (Ангелова-Атанасова/Angelova-Atanasova 1996: 376–379, 403)

Слан пунар, **Слам пунар**, на 1 км С от с. Сушица, южен склон с ниви. Имало *отулче* 'изворче с капак', оградено с кухо дърво. Още *Сламка пунар*. – От стб. сланъ 'солен'. Промяната *слан* > *слам* е резултат на асимилация, но тя е условие за преосмисляне по слама и предполага следващите промени – *слам* > *слама*.

Слатина 1) на 3,2 км И от Горна Оряховица; на 5 км СИ от Лясковец, обширна естествена ливада в блатиста местност, сега ниви; 2) ниви на 1 км ЮЗ от с. Джулюница – От стб. слатина 'блато'.

Слатина гьол, непресъхващо блато на 3 км З от с. Драганово. – Местност *Слатина* не е запазена, но топонимът е образуван на турска почва със заварено българско име, буквално 'Слатински гьол'.

Слѝтински дол, до Лясковец. Стар топоним, засвидетелстван по Цани Гинчев (1961: 259).

Слѝтински рѝт, рѝт на 5 км СИ от Лясковец до местността *Слатина*.

Слѝтинския пѝт, при Лясковец. Стар топоним, засвидетелстван по Цани Гинчев (1961: 231).

Слѝтинско дерѝ, дѝре на 4 км СИ от Лясковец; на 3 км СЗ от с. Козаревец. – Вторично име по името на местността *Слатина*.

Слатянското пѝтенце, при Лясковец. Стар топоним, засвидетелстван по Цани Гинчев (1961: 132). Втората част на името е умалително от *пѝт*.

Солѝната водѝ, ниви със солена подпочвена вода на 2 км Ю от с. Любенци.

Соления кѝоклюк, нива при с. Нова Върбовка (по емлячен регистър). Втората част на името от тур. *köklü* 'с корен, вкоренен', т.е. 'коренище', по семантика отговаря на *корнак* за място на изкоренена гора.

Солѝното клѝденче, кладенче над пладнището със солена вода, вече прѝсхнало, на 3 км ЮЗ от с. Благоево.

Тузлѝк тарлѝ, ниви със солена почва на 3 км С от с. Лозен. – Вторично име по първоначално местно име *Тузлук*, от тур. *tuz* 'сол' + *-luk* със събирателно значение.

Тузлѝшкия пѝт, нива (по емлячен регистър) при с. Добри дял. Вероятно се отнася за пътя към Омуртаг и Търговище. – Вторично име, по местно име МИ *Тузлука*.

Тузчийския пазар, пазар в Горна Оряховица (Стар топоним, засвидетелстван по Гинчев 1955: 300). – Прилагателно име, образувано на българска почва от тур. *tuzcu* 'продавач на сол' и заемката *пазар*.

Гоцѝделчевско (Неврокопско) (Иванов/Ivanov 1996: 169, 178):

Слѝтина, ливади на 1 км С от с. Абланица. – От изч. *слатина* 'блато'.

Слѝщен, село на 23 км И от Гоце Делчев. Стар запис: *Ислаитани* 1605 (РСт/RSt 1961: 460). – Правилно авторѝт го извежда от начално жителско име **Слащане*, което е производно от начално водно име **Слат* (извор, дол), от *слат* 'солѝн' (подробно Заимов/Zaimov 1967: 170).

Солѝник, ниви и чешма 0,5 км С от с. Гърмен.

Солѝничко дерѝ, сух дол в Соленик при с. Гърмен.

Солѝн таш, скалист склон, 12 км С от с. Тешово. – Хибридно название, образувано от думи с български и турски произход, 'солѝн камѝк, солѝна скала'.

Солищѝ, склон с чешма и пасище, ЮЗ от с. Туховица.

Солище, склон с ниви, Ю 2 км от с. Крушево. – От *солище* 'място за даване сол на добитѝка'.

Сòлицето, ливади, поляни в селата Бръщен, Ореше, Дебрен.

Тўзлата 1) склон с гора, 3 км Ю от с. Туховища; 2) гора, 3 км И от с. Сатовча; 3) склон с гора, 6 км С от с. Долен; 4) градини край с. Кочан; 5) гора в с. Лещен; 6) пасище в с. Горно Дряново. – От *тузла*, тур. *tuzla* 'солница; място, гдето се вади сол'.

Грудовско (Средецко) (Бечева/Becheva 1998: 175, 176, 188–189):

Сланик(а), при Факия. Топоним, засвидетелстван по Нейков 1985: 26. – Вероятно производно от *слана* с наст. -ик. Срв. обаче в Смолянско МИ *Сланика*, *Сланиката*, *Сланицата*, обяснено от изчезнало нарицателно *сланика* от диал. *слан* 'солен' и **сланице* 'солен извор, солена почва', въпреки че населението свързва името със *слана*.

Солèната вода 1) = **Батачийев лòнгоз**, кладенче със солена вода на 8 км СИ от с. Богданово; 2) кладенче и дере на 2 км СИ от с. Пънчево.

Солèните герèни, 2 км СЗ от с. Кирово.

Солèния дол, ниви на 2 км З от с. Вълчаново.

Тўзлата 1) ниви с черна пръст 1,5 км СИ от с. Драка; 2) ниви с чернозем, 4 км Ю от с. Малина. – От *тузла* 'място със сол', заето от тур. *tuzla* също.

Тузлў бунàр, кладенец със солена вода на 1,6 км Ю от с. Орлинци. – От тур. *tuzlu bunar* 'солен кладенец'.

Долна Струма/Долна Места (Иванов/Ivanov 1982: 194–195, 196, 207):

Слáто, пасище Ю от с. Хомондос, Сярско – Членув. от *слат* 'солен', срв. стб. *слатина* 'блато'.

Солйло, поляна, където кърмели добитък З от с. Царвища, Валовишко. – От *сол* и наставка за деятелни имена, както *кърмйло*, *голийло* и др.

Солйщето, широки поляни, СЗ от с. Долно Фрацене, Сярско, където давали сол на добитъка. – От *солйще* 'място за даване на сол', от *сол* и *-ище*.

Тузлà 1) село Ю от с. Правища; 2) местност в земището на с. Сакафча, Сярско. – От тур. *tuzla* 'солница; място, където се вади сол', *tuzlu* 'солен'.

Дупнишко (Еленин/Elenin 2006: 203, 406, 432):

Слани́ дол, широк и дълбок дол, С 3,2 км от с. Грамаде. – От прилагателното *слани́* 'солен' със старинно краесловно ударение и *дол*.

Слàтина, някогашни ливади, С 1,8 км от Бобов дол.

Слàтино, село, ЮЗ 13 км от Дупница, възникнало около някогашен извор. Има праисторическо селище от неолитната епоха, VI–V хилядолетие пр. Хр. (Чохаджиев/Chohadzhiev 1997).

Слатинска река, ляв приток на р. Джерман, Ю 0,3 км от с. Слатино. – Производно название от селищното име *Слатино*.

Слатински дол 1) ливади, Ю 2,8 км от с. Бабино; 2) ниви, 3 СИ от с. Дяково.

Слатински юрт, планинско пасище с изгорели кошари, „там е главата на *Бадинска река*“, И 5,5 км от с. Бадино.

Сдлицата 1) гора и поляна, Ю 4 км от с. Овчарци; 2) ливади, И 3 км от с. Ресилово. – Членувано множествово число от *солище* 'място със сол за добитъка или където извира солена вода'.

Сдлицето 1) поляна в Рила, Ю 3,5 км от с. Бистрица; 2) гора и пасище, И 5,5 км от с. Рила; 3) ниви и ливади, СЗ 3,5 км от с. Самораново.

Сдльената падина, гора, където извира солена вода, И 4,2 км от с. Делян.

Солъенко, ливада с възсолена трева, ЮЗ 2 км от с. Коркина. – Названието е изцяло от прякор, тук персонифицирано.

Тузлата 1) тясна поляна около река, където са давали кърмилото на овцете, Ю 3 с. Бистрица; 2) блатист дол, дъбова гора и поляни, СИ 8 км Сапарева баня. – Членувано от *тузла* 'място, където е имало солище за добитък'.

Тузлуко, ниви и мочурливи пасища, СИ 3 км от с. Рила. – Членувано от *тузлук* 'място със солена трева'.

Западна (Беломорска) Тракия (Гайдаджиева/Gaydadzhieva 2015: 239–240, 253):

Сланцко, при с. Шахин, Ксантийско, засвидетелствано по данни на Кирил Патриарх Български.

Соланцкото, нива, на И от с. Отманерѝ, Ксантийско, засвидетелствано по данни на Кирил Патриарх Български.

Солента айзма, при с. Чермен, Димотишко.

Солища 1) ниви, при с. Демерджик, Ксантийско; 2) край шосето, при с. Козлуджа, Ксантийско, засвидетелствано по данни на Кирил Патриарх Български.

Сдлице, при с. Кетенлик, Ксантийско, засвидетелствано по данни на Кирил Патриарх Български.

Солище 1) при с. Гредеме, Гюмюрджинско, засвидетелствано по данни на Кирил Патриарх Български; 2) река и ниви, И от с. Тахтаджик, Софлийско.

Тузла дерѝ, при с. Широка поляна, Ксантийско, засвидетелствано по данни на Кирил Патриарх Български.

Тузла кедѝк, местност, през която минава пътят за Дедеагач, на И от с. Голям Дервент.

Ивайловградско (Бечева/Becheva 2010: 338):

Солѝните камъни, каменисто място, където оставяли сол за овцете, 3 км С от с. Бубино.

Сòлицето, залесено било с ниви, на 3 км ЮЗ от с. Бубино. – Членувано от *солице* 'място, където се дава сол на овцете'.

Сòлицето-Сърга, залесен връх, на 3 км ЮЗ от с. Бубино. – Двойно название, втората част е добавена с цел да доуточнява обекта.

Карловско (Първанова-Гръшел/Pargvanova-Gryoshel 2011: 26, 32, 219, 220, 232):

Слáтина, селище с това име е съществувало преди Освобождението. – От изчезнало нарицателно *слатина* 'извор, на който водата не блика така силно' (Геров/Gerov 1909: 190), 'изворчета със слабо течаща вода' (Дуриданов/Duridanov 1952: 115), стб. слатина 'блато' (Miklosich 1862–1865: 857).

Слáтинска белéшница 1) ливади, Ю 1 км от гр. Клисура; 2) малка рекичка, 3 5 км от гр. Слатина.

Слáтинска махалá, махала на преселници от с. Слатина, И 0,5 км от гр. Клисура.

Слáтински път, овощни градини близо до пътя за с. Слатина, Ю 1 км от с. Певците.

Солéното герàнче, кладенче със солена вода, И 1 км от с. Столетово.

Туз таш, голям камък сред поляна, С 3 км от Розино. – От тур. *tuz taş* 'солени камък'.

Тўзлата 1) пасище със солена почва, С 6 км от с. Кърнаре; 2) равна поляна в гората, С 8 км от с. Столетово. – От тур. *tuzla* 'място със солена почва'.

Карнобатско (Момчилов, Чакърова-Кръстева/Momchilov, Chakarova-Krasteva 2013: 688, 733–734):

Солён дол, който тече от север на юг, на 1,1 км З от с. Ведрово.

Солéната водà, низина, дол с вода и изворче със солени вкус, 4,2 км З от с. Черково.

Солéния кайнàк 1) в с. Садово; 2) = **Соленото кладенче/Чешмичката** на 0,5 км Ю от Селското дере, с. Смолник.

Соления път = **Бургаския път/Бургàс йолù/Тузлà йолù/Калдърьма/Дрўма**, стар път в посока И–З, продължава до местностите Бялковата локва и Карнобатската мера, на 3 км Ю от с. Сигмен.

Солéно(то) дерè, дол и ливада край него, на 1,5 км Ю от с. Есен.

Солийко, някогашен мочур, сега ниви, на 0,3 км Ю от с. Мъдрино.

Солицàта, няколко поляни в местността Герена, почвата им е солена, на 3,5 км Ю от с. Зимен.

Туз йолù, път, 5 км Ю–ЮЗ от с. Раклиново. Пътят на солта, идващ от с. Невестино, който върви на север. Варианти: **Тозлу йолу**, **Тузя йелу**, **Тузлеолу**.

Туз олѹ, ниви по продължението на път, излизащ от селото за Бургас, на 3 км ЮИ от с. Сигмен, по него пренасяли сол от града.

Туз хенде при с. Климаш, стар топоним по регистър.

Тузак дерѐ, малка рекичка, 4 км ЮИ от с. Берово, приток на р. Луда Камчия.

Тузла̀ йолѹ (Тузлайеолу, Тузлаелу, Тузлуелу) = Бургаския път, Пътя на солта (Соления път), Друма, път от Котел за Бургас, 5 км С от Сигмен. Движи се от 3 на И. По него се е пренасяла морска сол. Пътят минава на около 1 км Ю под Сакара (Сакар баир). Свързва Невестино с местността Скендерлий. – От тур. 'соления, соларския път'.

Тѹзлата, дол, мочур, 0,2 км И от с. Балабанчево.

Тузлѹ ендѐк, ниви и ливади, на 2 км 3 от с. Ведрово.

Тузлѹ пунѹр 1) много стар кладенец (сега запълнен), на 5 км СЗ от с. Балабанчево; 2) кладенец на пътя за с. Скала.

Тузлѹ хендѐк, местност при с. Прилеп, стар топоним по регистър.

Тузлѹк, при с. Рупча, стар топоним по регистър.

Кулско (Заяков/Zayakov 2013: 88, 262):

Слѹнча, кладенче в Ремѹчка, СИ 2 км от с. Раковица. – От *слан* 'солен'. По вкуса на водата.

Кюстендилско (Умленски, Ковачев/Umlenski, Kovachev 2018):

Слан кѹмик, гора, 0,6 км С от с. Кутугерци. – От прилагателното *слан* 'солен' в говора.

Слѹна бѹра 1) ниви, 5 км ЮЗ от с. Раждавица; 2) гора при с. Тишаново; 3) извор, ниви, 2,5 км Ю от с. Шипочано.

Слѹнец(о), ниви, овощни градини, зеленчукови градини, ливади, 1,5 км С от с. Ваксево. – От изчезналото, диалектно *слѹнец* 'солен извор'. Срв.: местно име *Слѹнча* при с. Пожарево, Софийско.

Слѹнио гѹл, ливади, овощни градини, зеленчукови градини в местността *Коцов лаг* при с. Стенско. Имало вир.

Слѹнѹе, поляна при с. Горановци.

Слѹтина 1) нива, ливада при с. Жиленци; 2) ниви, ливади в долина, 1,5 км И от с. Катрище; 3) ниви, овощни градини, 3 от местността Крст при с. Лиляч; 4) ниви, овощни градини, лозя, ливади, поляна, извор с чешма, 2 км И от с. Лозно; 5) ниви, овощни градини, лозя, ливади, 1,5 км ЮИ от с. Таваличево; 6) ниви, зеленчукови градини, ливади, 3 от Видимска махала при с. Трекляно. – От изчезнало *слѹтина* 'извор, чиято вода не блика' (ЕТР 589), 'солен извор' (Займов/Zaimov 1973: 163).

Сл̀атината, нива в с. Гърбино (част от нея е местността *Златов дел*, също и махала). „Казват, че там някога било добивано злато“ (Умлениски-Ковачев/Umlenski-Kovachev 2013: 92).

Сл̀атник 1) ниви, лозя, ливади, поляна, 4 км СИ от с. Горановци; 2) ниви, овощни градини, лозя, 3 км С от с. Ямборано. – От изчезналото, диалектно *слатник* < **слатина* и *-ик*.

С̀олен к̀амен, гора при с. Тишаново. Овцете ближат камъка, който е солен.

С̀олена в̀ода, извор, ниви, 3 в Юручка махала при с. Длъхчево-Сабляр. Имало сол и добитъкът с охота пиел водата.

С̀олената в̀ода, ниви в Турски дол, в с. Тишаново. Студена сярна вода.

С̀олища 1) ниви, И от с. Бобошево; 2) гора, 7 км ЮИ от с. Богослов; 3) пасище, 3 от местността Влашки колиби при с. Каменичка Скакавица. – В говора *солице* 'място за кърмене на овце', от *сол* и *-ище*.

С̀олицата 1) гора в планината Риша при с. Буново; 2) ниви в местността Грънчар при с. Гърбино; 3) пасище, гора, С от с. Раково; 4) при с. Савойски = **Влашки солища**; 5) ниви, 3 от с. Цървена ябълка.

С̀олице 1) пасище, 3 от Лунгурска махала при с. Горна Гращица; 2) ниви при с. Лелинци; 3) ниви, гора при с. Пелатиково.

С̀олицето, ливади в местността Кукла при с. Мазарачево.

Ловешки окръг (Ковачев/Kovachev 2013: 9, 11, 553, 669, 670, 675, 740, 741):

Сл̀атина 1) махала, извор, 3 7 км от с. Батулци; 2) кладенец с ниви, Ю 0,4 км от с. Балканец; 3) изворче с миризлива вода в гора, ЮЗ 1,3 км от с. Бели Осъм; 4) мочурище с ниви, СИ 4 км от с. Брусен; 5) кладенец с ниви, ЮИ 4 км от с. Голям Извор; 6) извор в ниви, ЮЗ 2,5 км от с. Джокъри; 7) извор в тресавище, И 2 км от с. Долно Трапе; 8) равнина с лозя, С 2 км от с. Казачево; 9) пасище с извор, ЮИ 1 км от с. Ново село; 10) ливади, кладенец, близо до с. Острец; 11) село от Ловеч; в 1880 г. 1268 жители; в рус. Триверстова карта; 12) извор, следи от римско селище, ЮИ 0,5 км от с. Сливек.

Сл̀атината (Сл̀атиньтъ) 1) извор в нивите, 3 1,5 км от с. Калейца; 2) минерален извор с миризма на сероводород, СЗ 0,3 км от Терзийска махала; 3) пасище с кладенец, Ю 5 км от с. Черни Осъм.

Сл̀атините (Сл̀атинити), изворчета в ливади на Троянския манастир, ЮЗ 5,8 км от с. Черни Осъм.

Сл̀атинката (Сл̀атинкьтъ), минерално изворче, ЮЗ 3,5 км от с. Чифлика. – Умал. от *слатина*.

Сл̀атинска порисойка (Сл̀атинскъ прис̀ойка), припечен склон на *Сл̀атината*, Ю 2,5 км от с. Черни Осъм.

Слатинска чешма, 3 3,5 км от с. Батулци, в мах. *Слатина*.

Слатински дол, сух дол, 3 3 км от с. Батулци; 2) десен приток на р. Видима, идва от махалите Йольовица и Лъкаръово, СИ 2 км от с. Гумошник; 3) граничи със с. Бериево, Севлиево, И 2 км от с. Дебнево; 4) приток на Стърна река, Ю 3 км от с. Джокъри; 5) извира от Мъртвия трап, десен приток на Реката, ЮЗ 3 км от с. Чифлика.

Слатински път, черен път през полето към Слатина СЗ 3 км от с. Горан; черен път на Слатина, СЗ 2 км от с. Умаревци.

Слатинско езеро (Слатинску езеру), езерце, образувано от водата на извора Слатина, 3 1,5 км от с. Батулци.

Соларското (Сулърското), гора, СИ 3 км от с. Острец. – По изчезнало родово име **Солари*.

Солената бара (Сулèната б̀ара), долчина с особен вкус на водата – солена, СЗ 1 км от с. Горан.

Солената вода (Сулèната вудь), влажно пасище, 3 4,6 км от с. Българене; извор, С 1,5 км от с. Дъбрава.

Солен кладенец (Сулèн клàдиниц), смята се за лековит, И 2 км от с. Смочан; с „блудкава вода“, която лекува бъбречни заболявания.

Солèната мог̀ила, новозалесена височина, С 2 км от с. Равнище. – Вторично название, по „Солени извори, кладенци“ или по родово име **Солèните*.

Солицата (Сулийштът), поляни с пасище, където стопаните са излизали да дават сол на домашните животни, изкарани на лятна паша в общи стада, ЮИ 2 км от с. Шипково.

Солицето (Сулийштету), пасище, 3 6 км от с. Черни Вит.

Сòлни Пря̀слап, планински хребет на границата с Лопян, Ю 12 км от с. Черни Вит. Тук са изнасяли сол за стадата на лятна паша.

Тузальк 1) равнище с ниви и ливади, СЗ 1 км от с. Горан; 2) височина с ниви, ЮИ 4 км от с. Слатина. – От *tuzlak, tuzallik* ’място, където се изнася сол за добитъка’.

Тузальшка бара (Тузълъшкь б̀ара), дол, идващ от *Тузальк(a)*, ЮИ 4 км от с. Горан.

Тузла дере (Тузъл дерè), долчина, С 2 км от с. Славяни. – От *tuzla*, тур. от *tuzla* ’солище, солница’ и *dere* ’дол’.

Тузлалъка, ниви и овощни градини, СЗ 1 км от с. Горан. – Тур. *tuzlallik* ’място, където има сол; солище’.

Тузлү гьол, студен минерален извор със солен вкус, Ю 0,5 км от с. Сливек. – Тур. *tuzlu göl* ’Солено блато’.

Тузлука (Тузлүкь), СЗ 2 км от с. Слатина.

Тузлук дерè, дол, идващ от с. Славяни = *Тузлѹшка бара*, 3 1,5 км от с. Горан.
Тузлук мешè, гора и пасище към *Тузлà дерè*, С 3 км от с. Славяни.

Ломско (Дуриданов/Duridanov 1952: 13, 27, 54, 63, 65, 68, 134):

Слàна бара, малка рекичка. – От *слан* 'солен'.

Солèното блàто, блато в Лом.

Слàтината, дол в с. Долно Церòвене.

Слàтината, дол, който продължава и в землището на с. Метковец.

Солинàр, местност в с. Горна Гнойница с ниви. Някога тук е било пасище, сред което е имало солинар, на който са докарвали овце да пасат.

Луковитско (Иванова/Ivanova 2009: 20, 337):

Слàтинѹтъ, водно място, И 0,2 км от с. Девенци. – Вероятно член. от изч. в говора дума *слатина* 'солен извор, на който водата блика бавно'.

Маданско (Христов/Hristov 1964: 299, 313):

Тѹзлата, полегат склон, 0,2 км И от с. Букова поляна. – От тур. *tuzla* 'солище'. Вероятно в миналото е имало солище за добитък. Срв. *Салищà*, *Салището*, срв. и *Тѹзлата* в Първомайско, което *Тѹзлата* в Пирдопско.

Тузлàта, малка равнина сред гора, 1 км ЮИ от Яновска махала при с. Батановци.

Монтанско/Михайловградско (Михайлова/Mihaylova 1984: 171, 172):

Слàнишки тѹрове, ниви, И 4 км от Монтана. – Названието е производно от името на местността *Сланището*.

Слàнище, ридове в две села – Дива слатина и Чемиш. – От *сланище* 'място със солена почва'.

Слàнището, равнище с ниви в с. Кошарник и Монтана.

Слàтина, **Дива Слатина**, **Сѹ(х)ата Слàтина**. – От *слатина* 'солен извор, на който водата не блика силно'.

Слàтината, ЮИ 2 км от с. Бели брод.

Слàтински врѹх, в с. Дива Слатина. – Названието е производно от селищното име *Слатина*.

Слàтински клàденѹц, СЗ 5 км от с. Дива Слатина.

Соилкките, ниви, СИ 5 км от с. Лехчево. – От *соилка* 'място, дето дават сол на добитък'.

Солинàр, ниви, СИ 7 км от с. Лехчево. – От *солинар* 'място, дето дават сол на добитък' в говора.

Никополско (Цанков/Tsankov 2010: 233–234, 245):

Слàтина, старо име на с. Евлогиево (до 1949 г.). – От *слатина* 'солена почва' в района, срв. и рум. *slatină* 'извор със солена вода; солена вода, разсол', както в рум. думата се посочва като „славянска“ заемка (DULR 1998).

Слàтински байр, камениста могила, целина; преди е бил в землището на Евлогиево (до 1949 г. *Слатина*) С 3 км от с. Дебово. – Названието е производно от старото селищно име.

Слàтински дол 1) дере с поток, идващ от землището на Евлогиево (до 1949 г. *Слатина*), С 3,3 км от с. Дебово; 2) дол, слизащ от Слатински байр; земята е дадена на с. Слатина (днешно Евлогиево) поради недостиг на обработваема площ, Ю 7 км от с. Муселиево.

Слàтински път, път за Евлогиево (до 1949 г. *Слатина*), Ю 3 км от с. Муселиево; долина с ливади с храсти.

Слàтинския път, черен път към Слатина (Евл), Ю 1 км от с. Вълбел.

Солèния въртòп (Сулèнийъ въртòп) 1) извор със солена вода, С 0,5 Гиген; 2) блато със солена вода, около 20 дка, ЮЗ 8 Загражден.

Солèния герàн, ниви, 3 6 км от с. Гулянци.

Сòлища, равнина с белезникава почва, СЗ 7 км от с. Гулянци. – Тук са поставени *солища* за паша на животните без пастир.

Тузлùка = Дюзлюка, ЮИ 1 км от Никопол. – От *тузлук* 'солище, паша на животни без пастир'.

Новозагорско (Петкова/Petkova 2007: 344, 358):

Солèната, долче със солена вода, ЮЗ от с. Радецки. – Изцяло от прилагателно име, елиптично название, вероятно от начално **Солената вода*.

Солèната водà, река със соленикав вкус на СЗ от с. Полски градец.

Солèната рекà 1) рекичка, извира от Свети Илийските възвишения, Ю от с. Радево; 2) следи от старо село, Ю от с. Радево; 3) ливади край рекичка, провеждат се тържества при празници, И от с. Гледачево; 4) рекичка със солен, тръпчив вкус на водата, Ю от с. Асеновец; 5) рекичка със солен, тръпчив вкус на водата, ЮЗ от с. Голяма детелина; 6) рекичка със солен, тръпчив вкус на водата, ЮЗ от с. Новоселец; 7) соленикава река с пасище, 2 км С от с. Полски градец.

Солèната чешмà 1) чешма за водопой на добитък, 3 км И от с. Гледачево; 2) преди солен извор, сега рудник, 5 км ЮИ от с. Пет могили; 3) следи от изчезнало село до чешмата, 1 км Ю от с. Радецки.

Солèната чешмйчка, чешма със солен вкус на водата, 5 км Ю от с. Новоселец.

Солёните чешмички 1) солена почва, няколко солени извора с приспособени чешми, 4 км ЮИ от с. Бял кладенец; 2) солен извор с изградена чешма, 1 км С от с. Биково.

Солёния байр, възвишение със солена почва, 2 км С от с. Полски градец.

Солёния герён 1) пасище, солена поляна с нисък дол 3 км СЗ от с. Пет могили; 2) извор със солена вода и ливада, 1 км ЮИ от с. Събрано.

Солёния гьол 1) мочур, извира солена вода, 1 км ЮИ от с. Събрано; 2) бистра солена вода, 5 км Ю от с. Новоселец.

Солёния кладенец, кладенец със солена вода, 2 км С от с. Богданово.

Солния път = **Тузлу йолу**, **Туз йолу**, **Тозлу йолу**, **Бургас йолу**, античен път за превозване на сол, свързващ Анхиало, Бургас, Верея и Филибе, минава край селата Млекарево, Любенец, Любенова махала, Прохорово. – По тур. изафет *tuz yolu* 'път на кервани на сол'.

Тузла дерё 1) долове, 1 км З от с. Баня; 2) долове, 3,5 км от с. Близнац. – От тур. *tuzlu dere* 'солен дол' с неясен развой *tuzlu > tuzla*.

Тузлу герён, низина с бяла, солена почва, 3 км Ю от с. Еленово.

Тузлу чешма, пасище, следи от старо село, следи от античен водопровод, 3,5 км Ю от с. Радецки.

Пазарджишко (Балкански/Balkanski 2013: 546, 547, 548, 567):

Слатина 1) пасище, едноименен канал, вада, преди извор; 2) каптиран извор, водоснабдява селото и нивите около него, ЮЗ 2,5 км от с. Лесичево; 3) ливади с извор, И 1,4 км от с. Церово. – В говора забравено *слатина* 'солен извор'.

Слатницата, слаба земя до старата Луда Яна, С 1 км от с. Говедаре. – С *-ица* по **Слатна вода* 'солена вода'.

Солёна(та) вода, извор, С 2 км от с. Горно Вършило.

Солените гьолове, сега пресушени, пасище, ЮЗ 1,4 км от с. Сарая.

Солйщето 1) поляна в Рила, ЮЗ 6 км от с. Габровица; 2) = Тузлата при с. Сарая; в говора *солище* 'пасище, където се поставя голяма буца каменна сол, около която се въртят животните, пасящи и ношуващи без пастир'.

Тузлата 1) пасище, сега вече ниви, З 2 км от с. Сарая; 2) сега ниви, СЗ 1 км от с. Алеко Константиново. В говора *тузла* 'пасище, в което животните пасат без надзор, като се въртят около голяма буца каменна сол'.

Тузлите 1) ниви, СИ 1,5 км от с. Огняново; 2) ниви, ЮЗ 1 км от с. Гелеменово; 3) ниви, З 2,5 км от с. Добровница; 4) ливади, Ю до с. Злокучене; 5) пасище, ниви, СИ 3 км с. Щърково; 6) и *Тузлата*, ниви, СИ 0,6 км от с. Сбор; 7) ниви по емлячен регистър, явно Тузлите до с. Гелеменово, Ю 4 км от гр. Пазарджик; 8) С 1 км от с. Мокрище = Оранжевите.

Туз полё, ниви, ЮИ 0,5 км от Симеоновец. Вторично име по МИ *Туз тене*.

Туз тепè 1) ниви, ЮИ 0,5 км от с. Симеоновец; 2) лозя, И 0,5 км от гр. Септември. – Тур. *tuz tepe* 'височина с пасище, на което е поставена буца каменна сол'.

Панагюрско (Заимов/Zaimov 1977: 163, 164):

Слätина, дол, СИ 1 км от с. Слатина и име на махала. – От изч. *слätина* 'солен извор'.

Слätиневи рът, ниви в с. Нивища. – Прилагателно от *слätинье*, събирателно от *слätина*.

Слätинска долчина, при с. Стола.

Слätинска поляна 1) между селата Слатина и Курил; 2) при с. Стола.

Слätински рът, при с. Нивища.

Слätинско дере, Ю от с. Поибрене.

Солèната долчина, И 0,5 км от с. Попинци. Има солен камък, който овцете ближат.

Солèн гьол, мочур Ю до с. Бъта.

Солèно дерè, Ю 6 км от Панагюрище.

Солèн пòтак, солено блато и мочур, И 3 км от Стрелча. При суша побелява поради солта. Кацат птици да пият вода.

Сòлището, поляна между Стрелча и Панагюрище, имало солище за овце.

Пирдопско (Заимов/Zaimov 1959: 255, 257, 272):

Слатенско, рът от чуката *Калимаи* при Душанци; по нея има няколко кладенчета, „поища“ за добитъка, от които водата изтича бавно. – От изчезнало нарицателно *слätина* или от местността *Слатина*.

Слатина, според преданието старото име на Буново, когато селото е било в Селището, Ю 2 км от днешното му място.

Слätински дол, приток на р. *Буновица*, 3 от с. Мирково. – От нарицателното *слätина*.

Солийщето 1) пасище в Буюк сърт при с. Антон, където каракачаните давали сол на овцете си; 2) пасище в Стара планина, С от Златица; нарича се още Йоза.

Тузлàта, дере в гората Витиня при с. Гòрно Камàрци; край него имало солен извор, от който сърните пиели вода. – От изчезналото нарицателно *тузла*, от тур. *tuzla* 'солница'.

Тузлù дерè, турците наричали така река *Топòлница*, най-голямата река в Пирдопско. – От тур. *tuzlu dere* 'солена река'.

Плевенско (Петкова/Petkova 2010: 90, 119, 220):

Слатина, нива и гора, ЮИ 1 км от с. Къртожабене.

Банов слатин (Бануф слатин), ниви и извор, от който водата изтича бавно, за това местността наоколо е мочурлива, 3 3,5 км от с. Петърница. – Названието е образувано от личното име *Бано* и нарицателното *слатина* 'извор, от който водата не блика, а изтича бавно; ниско място, където се стича околната вода'. В диалекта е преосмислено като съществително от м.р.

Плисковско-Мадарският регион (Симеонов, Иванова/Simeonov, Ivanova 2010: 21–22, 27, 28, 33–34, 43, 44, 274, 297):

Слатинската махала, югоизточната част на селото, наречена *Слатина*, до с. Кюлевча.

Солат пунар, склон, зает от гора и кладенци, ЮИ 4 км от с. Никола Козлево. – Вероятно от *согла/сола(р)*, при което *-р* е добавено по народна етимология и означава 'тиня', т.е. 'тинестият кладенец', или 'кладенецът на соларите'.

Солар юрту, равнинно място, заето от ниви, ЮИ 3 км от с. Вълнари. – *Юрту* от *юрт* 'край', т.е. 'тинестият край' или 'краят на соларите'.

Соленка, ниско място, с чешма, чиято вода била леко подсолена, Ю 0,5 км от гр. Каспичан.

Тузлата 1) ниско и равно място, заето от ниви, ЮЗ 6 км от с. Кюлевча; 2) ниско и равно място, заето от ниви. Извор със солена вода. ЮЗ 4 км от с. Мадара. – От *тузла* 'място, където се добива сол'.

Тузлү дерè 1) дол със солена река, С 3 км от с. Калугерица; 2) ниско с река, заето от ниви, С 4 км от гр. Каспичан; 3) дол с малка река, чиято вода е солена, ЮИ 4 км от с. Енево; 4) дол със солена рекичка, З 2 и Ю 2 км от гр. Нови пазар.

Тузлү чайр 1) равнинно място край река. Ливади, З 1 км от с. Енево; 2) ливади, Ю 0,5 км от с. Енево; 3) равнинно място, заето от ливади, ЮИ 4 км от гр. Нови пазар.

Тузлү чешма 1) равно място, заето от ливади и чешма, З 2 км от гр. Нови пазар; 2) равно място, заето от пасища и чешма, Ю 1 км от гр. Нови пазар.

Поповско (Димитрова-Тодорова/Dimitrova-Todorova 2006: 556, 585):

Солената вода, извор с лековита блудкава вода, пасище, Ю 1,5 км от с. Манастирица. – Названието е възникнало по вкуса на водата.

Соленото кладенче, кладенец с лечебна солена вода при с. Звезда.

Тузалька, Тузлалъка, равнище, поляна с кладенец, ЮИ 1,5 км от с. Маково. Тревата била солена. – Членув. от тур. *tuzlalik* 'място със сол', от *tuzla* 'солище, солница' и *-lik*.

Тузлуй, равнина с гора и могила, Ю 5 км от с. Маково. – От тур. *tuzlu yığ* 'солена могила'.

Тузлука, ниви и гора, ЮЗ от с. Садина. – Вероятно от тур. *tuzluk* 'солище, солница'.

Провадийско

Провадия – Солницата

Когато говорим за топоними, свързани с наличието на сол, солена вода и места, където се е добивала сол още от древността, трябва най-напред да спомением местното название *Солницата* в Провадия. Освен че този праисторически обект придоби голяма популярност през последните години, той е добре познат и на учените в Европа и света (Nikolov, Vasvargov 2012).

Бившата Провадийска околия и конкретно гр. Провадия заема особено място в това топонимно изследване. В района на *Солницата* е разкрита селищна могила, обитавана през новокаменната и каменно-медната епоха. Преди 7500 години праисторическите хора създават селище до *Солницата*; те получават сол чрез изпаряване на солен разтвор (Маргос/Margos 1978; Николов/Nikolov 2005, 2006, 2008, 2009, 2011, 2013; Аджемлерски/Adzhemlerski 2015).

Топонимите в района на местността *Солницата*, гр. Провадия, както и оните, в които е съхранено названието *сол*, *солен*, *солник* и под. от съседни на Провадия селища, са събрани на терен от специалисти на Секцията по ономастика на ИБЕ–БАН през лятото на 2019 г.

Ерёка, название на местността, в която се намира самата солница; има и кариера; могила; минерални извори, Ю 5 км, „древните жители са ползвали това място за пресичане на р. Провадийска (това е най-тясното място на реката)“ според местните жители.

Паму̀к тепѐ (Солена могила), на границата между Провадия и селата Бозвелийско и Тутраканци. Тук се провеждат разкопки на праисторическо селище – Ю 7,5 км. – От *памук*, вероятно по цвета на почвата и изгледа на местността. Според местните жители второто название е ново.

Солен дол (Тузлу̀ дерѐ), ливади, ЮЗ 3 км от с. Бозвелийско.

Солена могила, вж. *Паму̀к тепѐ*.

Солената вода̀, солен извор (месели хляб с тази вода), Ю от с. Косово.

Солената пътѐка, ниви, ливади в с. Тутраканци, Провадийско.

С̀длицето, вж. *Тузлата*.

С̀дник, село в община Долни чифлик, Провадийско. – От *с̀дник* ’мина за добив на сол’, също ’съд, в който се слага сол’ в говора (Аджемлерски/Adzhemlerski 2012: 140).

С̀дницата 1) (С̀дната мйна) в чертите на с. Добриня; 2) праисторическо селище в Провадия. – Членувано от *с̀дница* ’място, където се добива сол’. Вж. по-горе.

Тузлата 1) равнище с ниви, до р. Главница, С 1,5 км от с. Блъсково, 2,5 км от Провадия; 2) също *Солицето*, ливади, сега ниви, извори – там добитъкът пие много вода, И 1 км от с. Славейково. – Членувано от *тузла* ’място, където се слага сол за добитъка, кърмилото; солище’, от тур. *tuzlu* ’солен’ и за извор.

Първомайско (Дуриданов/Duridanov 1958: 14, 16, 17, 172, 177):

Солената пръс(т), С 0,5 км от с. Леново. – Пръстта има солни залежи, поради което овцете я лижат.

Солища̀, равнище, заето от лозя, И 1,5 км от с. Драгойново.

Солма̀зъ, стръмна местност, заета от гора. В подножието ѝ има два извора, ЮИ 5 км от с. Искра.

Ту̀злата, ниска местност и височина, заета от гора, има и чешма ЮИ 4 км от с. Искра.

Ту̀злудере, дол, който се влива в р. Каялийка. Има течаща вода, която пресъхва често, И 1,5 км от с. Искра.

Радомирско (Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova 2009: 398, 402–403):

Сланя̀рска ма(х)ала, от 3 къщи 3 0,5 км от с. Блатешница. – Названието е производно от родово име, което е възникнало от прозвището *Сланя̀рче*: *сланя̀р* 'солар', обикновено за търговец на сол, възможно и за човек, който добива сол.

Сланя̀рски тръ̀ли, ЮЗ 3 км от с. Блатешница. – Вж. горното.

Сла̀тина 1) село, СЗ 20 км от Радомир. Стар запис: *Слатица* 1570 (ТДИМН/ТДИМН V, 1, 713). Погрешно писано през последните години като *Слатино*, навярно по аналогия на съседните Чепино, Мурено или под влияние на рода на село (Заимов/Zaimov 1967: 43); 2) по предание по-старо име на с. Дивля; 3) равни ниви и ливади И Бобораци; 4) равни ниви Ю 1 Владимир; 5) ниви и ливади, ЮИ 2,5 км от Дивля; 6) ниви при с. Негованци. – От изчезналото название *слатина* 'солен извор', което е производно от прилагателното *слат* 'солен', стб. *слатина* 'мочурище, благо', още 'извор, чиято вода не блика' (ЕтР/ЕтR 1941: 589; Геров/Gerov V, 190; Vadjuga 1953: 235; Schütz 1957: 67). Често в българската и славянската топонимия. Срв.: селищното име *Слатино*, Ю 16 км от Дупница (стар запис: *Слатина* 1570 – ТДИМН/ТДИМН V, 1, 451; *Ислатина* 1576 – РСт/РSt 1961: 460; *Ислатине*, *Ислатене* 1576 – ИБИ/IBI XVI, 196, РСтСел/РStSel 1960: 447; *Слатино* – РТК/RTK). Вж. Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova 2002: 167. Приемам за най-вероятно значението на *слатина*, отбелязано в Старобългарския речник (2009 г.): стб. *слатина* 'солница', т.е. 'място, където се добива сол' (СтбР/StbR 2009: II, 701).

Сла̀тина падѝна, в с. Дивля (по крепостен акт от XIX в.). Името е от типа „София-Подуяне“ – втората част е добавена по-късно.

Слати́ната 1) ниви под местността Барите, З 1 км от с. Долни Раковец; 2) влажно място с ниви, З 0,5 км от с. Проваленица; 3) преди ниви, сега ливада, С 2 км от с. Чепино.

Слати́ната-Вѝро, ниви, С 2 км от с. Долни Раковец.

Сла̀тинска до̀лина, **Сла̀тински дол**, слиза от Еленица, ляв приток на Костуринска река, СЗ 2 км от с. Слатина. – Названието е производно от селищното име *Слатина*.

Слатински дол 1) слиза от местността Тутонь, приток е на Долчинска река, 3 2 км от с. Горна Глоговица; 2) вж. *Слатинска долина* при Слатина.

Слатински път, път за Слатина в с. Костуринци.

Слатински рид 1) горист рид, 3 3 км от с. Ракиловци; 2) горист рид, И 3 км от с. Сирищник.

Слатинско присое, гора, 3 5 км от с. Ракиловци.

Соларски гробища, ливади и гора между с. Копаница, с. Косача и Радомир. – Според местни жители на това място в тежка зима загинали солари, които прекарвали сол от Влашко за Сърбия. – Прилагателно с *-(в)ск* от *солар* 'търговец на сол'.

Соларски път, път от Краището за Граово, по който се прекарвала сол, ЮИ 1,5 от с. Горна Вrabча.

Солената вода 1) извор в местността Присоеето, ЮЗ 1 км от с. Долна Вrabча; 2) още *Солицето*, извор, от чиято вода добитъкът пиел много, С 2,5 км от с. Поцърненци.

Сдлицата, ливади в рида Колош, Ю 5 км от с. Кленовик. – Членувано мн. ч. от *солице* 'място, където се дава сол на добитъка' в говора.

Сдлице, рид с пасища и ливади, И 6 км от с. Горна Диканя.

Солицето 1) пасище в с. Копаница; 2) вж. Солената вода при с. Поцърненци; 3) ниви над местността Брего, И 2,5 км от с. Прибой.

Сдльените брèгове, ниви над Голема река, 3 от с. Дрен.

Сольèнко, кладенец под църквата в с. Кленовик. – Персонифицирано название, прякор, даден на обекта по вкуса на водата.

Разложко (Попов/Роров 1979: 155):

Сдлен кладенец, СЗ 7 км в с. Годлево. – Кладенец със солена вода.

Солийшчата, **Солицето**, **Солицата** в с. Елешница, с. Годлево и Разлог. – Места, където се кърми добитъкът със сол = *кърмилò* в говора.

Солийщето, ниви с жълта, песъклива почва, на 5 км ЮЗ от с. Кремен.

Тузлата, гора, ливади и река, на 22 км И в с. Елешница. – Названието е членувано от старинното *тузла* 'място, където се дава сол на добитъка', тур. *tuz* 'сол', *tuzla* 'солница', 'солице'.

Русенско (Минева-Ковачева/Mineva-Kovacheva 2009: 32, 51, 170, 196):

Слатина, низина, пасища, неплодородна земя, ЮЗ 4 км от с. Мартен. Събира се вода от валежите. Тук е имало селище още преди IV век от н.е. За това свидетелстват развалините на Калето – намерени са гробища, римски монети и др. Имало крепост, в средата с могила.

Сл̀атина, широка котловина, необработваема до средата на юли. Събират се води от дерета и порои, СИ 1,5 км от гр. Русе.

Сл̀атина, равни ниви. Обща местност за Гагаля и Липник, С 4–5 км от с. Липник.

Голямата Слатина, слабо хълмисто място, Ю 5–6 км от с. Ряхово.

М̀алката Сл̀атина – хълм, низина, ниви, близо до с. Ряхово. Събира се вода от валежите.

Самоковско (Вакарелска, електронен архив):

Солий̀ще, ниви, 0,5 км С от с. Широки дол.

Солище, ниви, 3 км И от с. Шипочане.

Свищовско (Пернишка/Pernishka 2012: 255):

Голяма сл̀атина, мочурливо място, Ю 2, 5 км от гр. Белене.

Кална сл̀атина, ниви и мочурлива низина, И 3 км от гр. Белене.

Сол̀ена (Сол̀йна) сл̀атина, ниви край мочурище, Ю 3 км от гр. Белене. – От диалектното *сл̀атина* 'благиста местност'.

Горното сл̀атинче, ниви, ЮЗ 2,5 км от гр. Белене.

Дедовото Йозово сл̀атнече, ливади край Малка Слатина, Ю 3 км от гр. Белене. – По лично име *Йозо* и *сл̀атенче*, умалително от *сл̀атина* в говора.

Долното сл̀атинче, трапове в рохка почва, Ю 1,5 км от гр. Белене. – Умал. от *сл̀атина*.

Севлиево (Ковачев/Kovachev 1961: 257):

Сл̀анйк, чешма с приятна вода за пиене на 0,1 км ЮИ от с. Дебелцово.

Сл̀анйшка корйя, гори в пролома на 4 км С от с. Кормянско.

Сл̀атина 1) чешма и ниви, 1,5 км Ю от с. Кормянско; 2) ниви, 4 км СИ от с. Ряховци; 3) лозя и ниви, 4 км И от с. Сухиндол.

Сл̀атината 1) дол до местността Бабан, 2,5 км И от с. Кръвеник; 2) изворче със солена вода, 1 км С от с. Кръвеник; 3) рекичка на 2,5 км З от с. Ловнидол; 4) извор с „особена вода“, ливади на 2 км ЮЗ от с. Млечово; 5) извор, ливади на 1 км ЮИ от с. Стоките.

Сл̀атински дол 1) рекичка, идваща от Лак̀арево, 3 км Ю от с. Бериево; 2) поток, извиращ от Илиевския кладенец и минаващ до Сл̀атински рът, 1,5 км ЮЗ от с. Кръвеник.

Сл̀атински рът, хълм с овощни градини, гора и пасища, 1,5 км ЮЗ от с. Кръвеник. В подножието му е изворът *Сл̀атината*.

Слѝтинския отлѝк, ливади и ниви на изчезналото с. *Слатина*.

Слѝтинско дерѝ, дол, 0,4 км Ю от с. Крѝвеник – Стар Крѝвеник.

Сливенско (Дечев, Демирев/Dechev, Demirev 2012: 386, 405):

Солѝната мерѝца, ниви в засолена почва, 1,2 км ЮИ от с. Сборище.

Солѝния клѝденец, кладенец със солена вода сред поле, 2 км ЮИ от с. Горно Александрово.

Солѝнката 1) стар топоним по запис от 1984 г. при с. *Глушник*; 2) местност със солена, белезникава, неплодородна почва, 1,5 км Ю от с. Трапоклово.

Сѝлицата 1) поляна в гората, където старите овчари слагали сол за овцете, 12 км С от с. Козарево; 2) при с. Оризари; 3) поляна със сол за овцете, 6 км З от с. Раково.

Туз йолѝ, стар път Ю от Сливен, по който са превозвали солта от Черно море към вътрешността на страната. Наследник на по-стария път *Друма*. – От турското название *tuz* 'сол' и *йол* 'път', т.е. 'соларски път'.

Тузлуджѝ, пасище в гора, 7 км СИ от с. Шивачево. – От турското *tuz* 'сол' с умалителна наставка.

Тузлуджѝнски кауклѝк, пасище сред гора, 7 км СИ от с. Шивачево. – Вторично име. Втората част е метафорична по формата на местността, която е оприличена на кауклук 'калѝп за високи калпаци – кауци'.

Тузлѝка 1) ниви на 1,5 км от с. Гергевец до *Коз бунар*; 2) ниви, 2 км Ю от с. Тополчане в близост до *Туз йолу*. – Членувана форма от тур. *tuzluk* 'солница'.

Туз тепѝ, 1 км ЮЗ от с. Оризари.

Смолянско (Саламбашев/Salambashev 1976: 159, 160, 165):

Сланѝцко, ниви в с. Долен Смилян. – Образовано е прилагателно със *-ск-* от изчезналото нарицателно *сланец*, от *слан* 'солен' и *-ец*. Днес това значение е избледняло и местните жители го свързват със *сланѝ*.

Сланѝка, ниви на 1 км ЮЗ от с. Сивино. – Производно от *слан* и *-ика*.

Сланѝката, ливади край Смилян и Райково.

Сланѝчево, ливади в с. Търѝн.

Сланищата, гора, Ю 6 км от с. Могилица. – От **сланище* 'солен извор, солена почва'.

Тѝзлата 1) борова гора на 1 км СЗ от с. Горно Влахово; 2) нискостеблена гора, скалисто място на 1 км СИ от Устово, квартал на Смолян. Тук се е добивала някога каменна сол.

Софийско (Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova – електронен архив):

Сла̀на ба̀ра 1) ливади в с. Курило; 2) 3 от с. Шияковци. – От *слан* 'солен' в говора.

Сла̀на(та) вода̀, С 3 км от с. Доброславци. Има солен извор.

Сла̀нио дол, ЮЗ 1 км от с. Кътина.

Сла̀нището, СЗ 1,5 км от с. Курило. Място, където са давали на добитъка сол.

Сла̀нча, склон с ниви, равнище, градини, ЮИ 1 км от с. Пожарево. Има солен извор. Тук персонифицирано.

Сла̀тин дол, ЮИ от с. Кокаляне. – Образувано е старинно прилагателно с -*я̀* от *слатина* 'място, където се добива сол'.

Сла̀тина 1) с. в Софийско, от 1961 г. квартал на София. Стар запис: *Ислатина* 1420, 1576; *Ислатъна* 1728 (РСт 460; ИБИ XIII, 19, 91); *Ислатине*, *Ислатене* 1576 (ИБИ/ІВІ XVI, 103; РСтСел/RStSel 1960: 438); Слатина (село) XVII в. в Боянски поменик (Станчева-Станчев/Stancheva-Stanchev 1963: 119); *Слатина* 1762 (ИБИ/ІВІ XXI, 82, 89). Открито праисторическо селище (вж. Николов/Nikolov 1992, 1999, 2004, 2005, 2006; Nikolov 2001, Николов-Сиракова/Nikolov-Sirakova 2004); 2) *Голема* и *Малка*, равнище с ниви СЗ 1 км от с. Вердибал; 3) равнище с ливади, ЮИ от с. Мрамор. – Вж. по-подробно обяснението при с. Слатина, Радомирско.

Сла̀тинска река̀, минава през Подуяне в София. – Производно от селищното име *Слатина*.

Сла̀тински реду̀т, още *Реду̀та* в Подуяне.

Сла̀тината, ливади, гора, С 15 км от с. Кремиковци.

Соларски пъ̀т, също Кираджиски пъ̀т в с. Гурмазово. – Вж. по-горе *Соларски пат* в Радомирско.

Солена̀та вода̀, солен извор, И от с. Герман.

Соленѝко 1) извор със солен вкус, З в Подуяне; 2) Ив Малашевци 'солена почва'; 3) също *Соленѝците*, пасища, Ю от с. Кривина. – Членувано от *соленик* 'солен извор; солена почва; солена трева'.

Соленѝците, вж. *Соленѝко* в с. Кривина. – Членувано мн. ч. от *соленик*.

Соленѝко 1) ливади във Връбница, квартал на София; 2) ливади, И 3 км от с. Пролеша; 3) ливади, С от с. Горубляне (сега квартал на София); 4) равнище с ниви, СИ 2 км от с. Гурмазово. – Членувано от *соленя̀к*, вж. *соленик*.

Соленѝците, солени извори в Слатина, квартал на София.

Сд̀лицата̀, пасища, Ю 1 км от с. Кокаляне. – Членувано мн. ч. от *солице* 'място, където се слага сол на добитъка'.

Сд̀лицѐ, ливада и гора, И 4 км от с. Владая.

Сòлни герèн 1) в Бояна, квартал на София; 2) в Княжево, квартал на София. Извори със солен вкус.

Сòлни пазàр, в централната част на София. Място, където в миналото се е търгувала солта.

Тополовградско (Сакарски регион) (Лалчев/Lalchev 2010: 218):

Тузлàта, запустели ниви, на Ю, 4 км от с. Устрем. – От изч. в говора *тузлà* 'място със солена почва'.

Троянско (Ковачев/Kovachev 1969: 210, 211):

Слàтински дол 1) ливада в Стърна река, на 2,5 км Ю от с. Велчево (старо име Джокъри); 2) 2 км И от с. Дебнево; 3) извира от Мъртвия трап, десен приток на Реката на 3 км ЮЗ от с. Чифлика.

Слàтината 1) ниви, кладенче, 0,4 км ЮИ от с. Балканец; 2) изворче в гора, водата мирише на „запъртъци“, 1,3 км ЮИ от с. Бели Осъм; 3) изворче в ниви на 2,5 км ЮЗ от с. Велчево – Джокъри; 4) извор под местността Венеца, 4 км Ю от с. Велчево – Джокъри; 5) изворче в овощна градина, 0,3 км С от Троян – Долно трапе; 6) ниви, 1,5 км З от с. Калейца; 7) пасище, 1 км ЮИ от с. Ново село; 8) ливада с извор, 1 км Ю от с. Острец; 9) минерален извор, 0,3 км СЗ от с. Терзийско; 10) пасище, 5,4 км Ю от с. Черни Осъм. – От старобългарски *слатина* 'блато'.

Слàтините, ливади, изворчета 5,8 км ЮЗ от Черни Осъм.

Слàтинката, изворче, 3,5 км ЮЗ от с. Чифлика.

Слàтинска присòйка, ливада на южния склон към местността *Слàтината*, 2,5 км Ю от с. Черни Осъм.

Солàрското, гора 2,2 км СИ от с. Острец. – От изчезналото родово име *Солàри*.

Трънско (Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova 2014: 75–76):

Слатина 1) ниви, с. Долна Мелна; 2) ниви, с. Ярджиловци. – От изч. *слатина* 'солница', произв. от прилаг. *слат* 'солен', стб. *слатина* 'солница' (СтбР/StbR 2009: II), също и 'мочурище; блато; извор, чиято вода не блика' (ЕтР/ЕтР 1941: 589; Геров V, 190; Badjura 1953: 235, Schütz 1957: 67).

Солище 1) ливади, с. Вукан; 2) ниви, с. Радово. – От *солище* 'място, където се дава сол на добитъка'.

Царибродско (Западни краища) (Чолева-Димитрова/Choleva-Dimitrova 2019: 210-211):

Слàтина 1) ливади, ниви, с. Вълковия; 2) ниви, с. Изатовци; 3) ливади, гори, с. Лукавица; 4) (У Камину) – ливади, гора при с. Ръсовци.

Соларскѝи пут, ниви, при с. Каменица. – Прилагателно с *-(в)ск-* от *солар* 'търговец на сол'. Срв.: МИ *Соларски път* в Радомирско, *Соларскѝи път* в Брезнишко.

Соленичѝи рид 1) (у Бездѝник) – пасище, ливади, ниви, при с. Височка Рѝжана; 2) гора, ниви, при с. Рѝсовци. – Названието е производно от *соленик* 'място, където са хранили добитѝка', 'солен извор; място със солена трева или почва'. Срв.: МИ *Соленик*, *Солениците* в Софийско.

Солѝла (под Јавор до Малѝ реку) – гора, ливада. Място, където са хранили овцете, при с. Йеловица. – Мн.ч. от *солѝло* 'място, където се дава сол на добитѝка'. Допълнителното название доуточнява обекта.

Солѝла у Скривѝну – скала. Множество хоризонтални каменни плочи, благоприятни за хранене на добитѝк, при с. Рѝсовци. Допълнителното название (в падежна форма) доуточнява обекта.

Чирпанско (Павлова/Pavlova 2005: 341, 358):

Солѝната долинь, падина, на 2,5 км Ю от с. Православ. Събира се вода, след като изсѝхне почвата, и побелява от сол.

Солѝни долѝчѝни, долчинки с омаслена солена вода, С от Кайряка, Ю от с. Кольо Мариново.

Солѝния гѝол, малка падина, където се събира вода, 3 км Ю от с. Могилово.

Солѝния дол, долчина ЮЗ от с. Найденово, в центѝра на Кайряка.

Солѝнта прѝст, местност със солена почва по пътя за Коралѝовия гѝол, 2,5 км Ю от с. Верен.

Солѝнта удѝ, долчина между Каратопрака и Гириалан, събира се солена вода, С от с. Марково.

Солѝнте клѝденчета, ЮЗ на 3 км от с. Димитриево, изкопи със солена вода в Шѝирокия дол.

Солѝнто клѝденче, Ю от с. Дѝржава, кладенче на Долния герен със солена вода.

Солѝнто дерѝ, СЗ от с. Зетѝово, дол със солена почва.

Сѝлниците, 3 км СЗ от Спасово, ниви и ливади, където солта излиза отгоре и почвата побелява. – Членувано мн.ч. от *солник* 'място, където има сол', от *сол* и наст. *-ник*.

Тузлѝгерен 1) Ю 4,5 км от Малко Трѝново; И на 2,5 км от с. Свобода; 2) З на 2,5 км от с. Зетѝово. – От тур. *tuzlu* 'солен' и *geren* 'напукана суха почва'.

Тузлѝдере, И 1 км от с. Димитриево, сухо дере край селото, има солена почва. – От тур. *tuzlu dere* 'солено дере'.

Тузлѹка, ниви на 3 км Ю от с. Ценово. – От тур. *tuzluk* 'солница'.

Ямболско (Петрова, Берова/Petrova, Berova 2013: 203, 406, 432):

Солена река, малка рекичка със солена вода, която не става за пиене, Ю 4 км от с. Овчи кладенец.

Солената вода, пасище и извор със солена вода, негодна за пиене, с. Леярово.

Солената локва, изворче със солена вода, 3 1 км от с. Чарда.

Солената река, също *Алимира*, дол със солена вода, сега ниви, 3 3,8 км от с. Генерал Инзово. – Според авторите от диал. *алимир* 'солено място', видоизменено и субстантивизирано от гр. *αλιμρός* 'солен', с епентеза на *и*.

Соления гьол, заблатена земя, която при засушаване побелява, ЮИ 0,5 км от с. Търнава.

Соления път, също *Туз/Тузу йолу*, път, известен от древността и Средновековието, по който са прекарвали сол от Черно море към вътрешността на държавата, Ю 1,2 км от с. Войника.

Соления трап, ниско място със солена почва, ЮИ 2 км от с. Чарда.

Соленото дере 1) дере със солена почва, Ю 2,6 км от с. Ботево; 2) дере със солена вода, И 0,8 км от с. Видинци.

Сѳлница, нива със солена почва, И 3,5 км от с. Гълъбинци.

Тузлалѹка, нива със солена почва, И 1,5 км от с. Чарда. – Членувано от *тузлалѹк*, от *тузла* 'място, където се слага сол за добитѹка, кърмилѹ; солище', от тур. *tuzlu* 'солен'.

Тузлата, пасище със солена почва, с. Хаджи Димитрово. – Членувано от *тузла*, вж. горното.

ИЗВОДИ

Тук бяха представени 565 топонима от петдесет бивши околии в различни региони на България, които са производни от лексемата *сол*. Най-много названия с този семантичен показател са регистрирани в Габровско, Дупнишко, Карнобатско, Никополско, Новозагорско, Чирпанско, Плисковско-Мадарския регион, Сливенско, Радомирско, Софийско, Ямболско. Микротопонимите в района на м. *Солницата*, гр. Провадия, както и онимите, в които е съхранено названието *сол*, *солен*, *солник* и под. от съседни на Провадия селища, са събрани на терен от специалисти на Секцията по ономастика на ИБЕ–БАН през лятото на 2019 г. Освен това изводите, до които достигаме, се основават на конкретни данни от проведените и провеждащите се в момента проучвания (предимно в областта на археологията).

Топонимите, производни от лексемата *сол*, най-често назовават обекти, като: *извор*, *кладенец/кладенчета*, *дол*, *пасище*, *могила*, *падина*, *долина/долчина*, *рид*, *бара*, *герен*, *вода*, *локва*, *поток*, *дере*, *трап*, *река*. Наличието на голям

брой хидрографски обекти ни насочва към възможността солта да се е добивала и чрез изпаряване на солена вода. В повечето случаи *сол(та)* е в основата на названия за места (ливади, пасища), напр. *Солище, Солището, Солилките, Солинар*, където са слагали на добитъка да ближе сол или 'да се кърми'. В други случаи са отбелязани названия на места със солени треви или солени извори и потоци, които са използвани от животните.

За значението на солта в бита на хората говорят и изчезналите вече прозвища, свързани с определени търговски дейности, напр. *сланяр* 'солар, търговец на сол'. Съществували са и цели родове и махали, произлизащи от такива прозвища, напр. *Сланярска махала* в Радомирско. Известни са и *Соларски(те) пътища*, по които е прекарвана солта. Такива топоними са запазени в Радомирско, Софийско, Берковско, Ботевградско, Царибродско, Ямболско. В София е имало и специален пазар, където се е търгувала солта – *Солни пазар*.

Както беше посочено, в редица микропоними са съхранени старинни български думи, свързани със солта, напр. *слат* 'солен' (в *Слатина* и производни), *слан*, също (в *Сланик*) и др. В Североизточна и Югоизточна България се срещат по-често и топоними с основа *туз* 'сол' (тур.), както и *tuzla* 'солница'. Разгледаните тук топоними от турската заемка са от Поповско, Асеновградско, Смолянско, Сливенско, Разложко, Чирпанско, Ямболско и др.

Почти няма бивша околия в България, в която да не е запазен микропоним *Слатина*. Досега топонимите от нарицателното **слатина** са били тълкувани като 'солен извор, блато, мочурище, извор, чиято вода не блика', **слатини**, мн.ч. 'минерален извор' (Северозападна България), стб. *слатина* (EtP/EtR 1941: 589, Геров/Geov V, 190, Badura 1953: 235, Schütz 1957: 67, БЕР/BER VI, 856–857). Откриват се различни значения на запазеното в говорите название *слатина*. Терминът участва както в едносъставни, така и в двусъставни имена (Данчева/Dancheva 2017). Част от имената принадлежат към макротопонимията (названия на селища), а повечето спадат към микропонимията (най-малките географски обекти). За някои от селищата се споменава, че са изчезнали. Селищно име *Слатина* откриваме в Софийско, Радомирско, Трънско, Дупнишко, Кюстендилско, Карловско, Никополско, Пирдопско и много други околии. Географските названия, образувани от тези старинни за езика ни думи, отнасяме към архаичните типове имена. И тъй като топонимната система е съвкупност от имена, които са взаимносвързани, всички вторични оними (напр. *Слатински байр*), които всъщност са производни от тези названия и представляват значителна част от предложения ономастичен материал, ни ориентират към относителната старинност на топонимната система. От вторичните оними могат да се възстановят изчезнали географски имена, напр. *Слащен*, село на изток от Гоце Делчев, старите записи и етимологията на което отвеждат към начално жителско име **Слащане*, което е производно от начално водно име **Слат* (извор, дол), от *слат* 'солен', и където регистрираме, че има открито селище от желязната епоха.

В старобългарските паметници е запазен достатъчно материал, който е позволил на специалистите да отбележат едно ново значение, а именно **солница** – 'място, където се добива сол'. Приемаме това тълкуване за най-вероятно.

Наблюдението от микротопонимията на петдесетте бивши околии, свързана със солта, ни позволява да направим и следните заключения:

1) Топонимът *Слатина* би трябвало да се тълкува като **СОЛНИЦА** 'място, където се добива сол', стб. *слатина* 'солница' (СтбР/StbR 2009: II, 701).

2) При голяма част от местностите с название *Слатина* има останки от старинни селища, предимно от праисторическата епоха, както и стари рударски работи, също и места, където се е добивало злато.

Източници

- Ангелова-Атанасова 1996:** Ангелова-Атанасова, М. *Топонимията на Горнооряховско*. София: Бендида, 1996.
- Балкански 2013:** Балкански, Т. *Местните имена в Пазарджиско*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2013.
- Бечева 1998:** Бечева, Н. *Местните имена в Грудовско (Средецко)*. София, 1998.
- Бечева 2010:** Бечева, Н. *Местните имена в Ивайловградско*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2010.
- Вакарелска:** Вакарелска, Д. *Местните имена в Самоковско* (електронен архив).
- Гайдаджиева 2015:** Гайдаджиева, Ив. *Местните имена в Западна (Беломорска) Тракия*. Пловдив: Астарта, 2016.
- Дечев, Демирев 2012:** Дечев, В., Вл. Демирев. *Топонимията на Сливенска околия*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2012.
- Димитрова-Тодорова 2006:** Димитрова-Тодорова, Л. *Местните имена в Поповско*. София: БАН, 2006.
- Дуриданов 1952:** Дуриданов, И. *Местните названия от Ломско*. София: БАН, 1952.
- Дуриданов 1958:** Дуриданов, И. *Топонимията на Първомайска околия*. София: Наука и изкуство, 1958.
- Еленин 2006:** Еленин, Й. *Топонимията на Дупнишко*. Благоевград: УИ. „Неофит Рилски“, 2006.
- Заимов 1959:** Заимов, Й. *Местните имена в Пирдопско*, София: БАН, 1959.
- Заимов 1977:** Заимов, Й. *Местните имена в Панагюрско*. София: БАН, 1977.
- Заяков 2013:** Заяков, Н. *Местните имена в Кулско*. В. Търново: Астарта ЕООД, 2013.
- Иванов 1982:** Иванов, Й. *Местните имена между Долна Струма и Долна Места* (Принос към проучването на българската топонимия в Беломорието). София: БАН, 1982.
- Иванов 1996:** Иванов, Й. *Местните имена в Гоцеделчевско (Неврокопско)*. София: Jusaator, 1996.
- Иванова 2009:** Иванова, Н. *Местните имена в Луковитско*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2009.
- Кацарова-Папа 2013:** Кацарова-Папа, Г. *Местните имена в Босилеградско*. Велико Търново: Астарта ЕООД, 2013.
- Ковачев 1961:** Ковачев, Н. *Местните названия от Севлиево*. София: БАН, 1961.
- Ковачев 1965:** Ковачев, Н. *Местните названия в Габровско*. София: БАН, 1965.
- Ковачев 1969:** Ковачев, Н. *Топонимията на Троянско*. София: БАН, 1969.
- Ковачев, Ковачева-Цветанова 2009:** Ковачев, Н., Л. Ковачева-Цветанова. *Местните имена в Беленско*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2009.
- Ковачев 2013:** Ковачев, Н. *Географските имена в Ловешки окръг*. В. Търново: ИВИС – Иван Иликов, 2013.

- Костадинов 1997:** Костадинов, К. *Местните имена в Асеновградско*. София: ИК Еко Белан, 1997.
- Лалчев 2010:** Лалчев, Др. *Местните имена в Тополовградско (Сакарски регион). Етимология. Структурни модели. Семантика*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2010.
- Минева-Ковачева 2009:** Минева-Ковачева, Л. *Местните имена в Русенско*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2009.
- Михайлова 1984:** Михайлова, Д. *Местните имена в Михайловградско*. София: БАН, 1984.
- Михайлова 1986:** Михайлова, Д. *Местните имена в Берковско*. София: БАН, 1986.
- Михайлова 2008:** Михайлова, Д. *Местните имена в Ботевградско*. София: БАН, 2008.
- Момчилов, Чакърова-Кръстева 2013:** Момчилов, Д., Н. Чакърова-Кръстева. *Местните имена в Карнобатско*. Велико Търново: ИВИС – Иван Илиев, 2013.
- Николов 1997:** Николов, Б. *Топонимията на Врачанска околия*. София: Алиса, 1997.
- Павлова 2005:** Павлова, Н. *Топонимията на Чирпанско*. София: Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2005.
- Петкова 2007:** Петкова, Ю. *Топонимията на Новозагорска околия*. София: Темто, 2007.
- Петкова 2010:** Петкова, А. *Местните имена в Плевенско*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2010.
- Пернишка 2012:** Пернишка, Е. *Местните имена в Свищовско*. София: АД Студио, 2012.
- Петрова, Борова 2013:** Петрова, А., Д. Борова. *Топонимията на Ямболско*. Велико Търново: Астарта ЕООД, 2013.
- Попов 1979:** Попов, К. *Местните имена в Разложко*. София: БАН, 1979.
- Първанова-Гръошел 2011:** Първанова-Гръошел, Е. *Топонимията на Карловско*. В. Търново: Астарта ЕООД, 2011.
- Саламбашев 1976:** Саламбашев, А. *Местните имена в Смолянско*. София: БАН, 1976.
- Симеонов, Иванова 2010:** Симеонов, Б., Е. Иванова. *Топонимията на Плисковско-Мадарския регион*. Велико Търново: Астарта ЕООД, 2010.
- Умленски, Ковачев 2008, 2013, 2018:** Умленски, Ив., Г. Ковачев. *Местните имена в Кюстендилско*. Т. I. София: БАН, 2008. Т. II. София: БАН, 2013. Т. III. София: БАН, 2018.
- Христов 1964:** Христов, Г. *Местните имена в Маданско*. София: БАН, 1964.
- Цанков 2010:** Цанков, К. *Местните имена в Никополско*. Велико Търново: Фабер ЕООД, 2010.
- Чолева-Димитрова 2009:** Чолева-Димитрова, А. *Местните имена в Радомирско*. София: ИБЕ, БАН, 2009.
- Чолева-Димитрова:** Чолева-Димитрова, А. *Местните имена в Софийско* (електронен архив).
- Чолева-Димитрова 2014:** Чолева-Димитрова, А. *Местни имена от Трънско в документи от края на XIX в.* София: Мултипринт, 2014.
- Чолева-Димитрова 2018:** Чолева-Димитрова, А. *Местни и родови имена от Царибродско*. Благоевград: УИ „Неофит Рилски“, 2019.
- Провадийско** – топонимните материали са събрани на терен от специалисти на Секцията по ономастика на Института за български език, БАН, при проведена експедиция през 2019 г.

Литература

- Аджемлерски 2012:** Аджемлерски, Св. *Справочник на селищните имена във Варненска област*. Велико Търново: Астарта, 2012.

- Аджемлерски 2015:** Аджемлерски, Св. *Литература за селищата в община Провадия*. Варна: Славена, 2015.
- Български етимологичен речник.** София, БАН, 1971.
- Влахова-Ангелова, Чолева-Димитрова 2017:** Влахова-Ангелова, М., А. Чолева-Димитрова. Старинна топонимия от Западна България: местните имена като извор за народните географски представи. – В: *Сборник с доклади от Международната юбилейна конференция на ИБЕ*. Под ред. на Т. Александрова, Д. Благоева. София: ИБЕ, 2017, 265–278.
- Геров 1975–1978:** Геров, Н. *Речник на българския език*. I–VI. София, 1975–1978 (ново издание).
- Данчева 2017:** Данчева, Н. За една група хидрографски термини в микротопонимията. – В: *Сборник с доклади от Международна научна конференция, Паисиеви четения, Пловдив*. Под ред. на Ж. Чолакова. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“ – Научни трудове. Т. 55, кн. 1, сб. А, 2017, 90–98.
- Димитров 1934:** Димитров, Д. Големият Пизоски надпис. – В: *Сп. Българска мисъл*, год. IX, 1934, кн. 6, 397–399.
- Димитрова, Попов 1978:** Димитрова, С., Ж. Попов, *Археологически паметници в Ямболски окръг*. София, 1978.
- Займов 1967:** Займов, Й. *Заселване на българските славяни на Балканския полуостров. Проучване на жителските имена в българската топонимия*. София: БАН, 1967.
- Захариев 1918:** Захариев, Й. Кюстендилското краище. – В: *Сборник за народни умотворения*, кн. 32, София, 1918.
- Извори за българската история*. София, БАН. Т. XIII, 1966 (Турски извори). Т. XVI, 1972 (Турски извори). Т. XXI, 1977 (Турски извори).
- Маргос 1978:** Маргос, А. Праисторическата селищна могила край Провадия. – В: *Народно дело*, Варна, 10.01.1978.
- Митова-Джонова 1983:** Митова-Джонова, Д. *Археологическите паметници в Пернишки окръг*. София, 1983.
- Младенов 1941:** Младенов, Ст. *Етимологически и правописен речник на българския книжовен език*. София, 1941.
- Николов 1992:** Николов, В. *Раннонеолитно жилище от Слатина (София) (Разкопки и проучвания, 25)*. София: Изд. на БАН, 1992, 163 с. (с приноси от: Е. Дочева, И. Гацов, М. Ковачева, Н. Скакун, Л. Нинов, И. Стоилов–Бункера).
- Николов 1999:** Николов, В. Наблюдения върху плана на една раннонеолитна къща от Слатина. – В: *Годишник на Археологическия музей – Пловдив*, 9, 1999, 101–107.
- Николов 2004:** Николов, В. Раннонеолитно селище Слатина: втори строителен хоризонт (предварително съобщение, част I). – *Археология*, 2004, 1–2, 5–14.
- Николов 2005:** Николов, В. Първи свидетелства за най-ранното солодобиване в Европа. – *Археология*, 1–4, 2005, 109–117.
- Николов 2006:** Николов, В. Сондажни разкопки на ТЕЛ „Провадия-Солницата“. В: *АОР 2005*, София, 2006, 48–49.
- Николов 2008:** Николов, В. и др. Археологически проучвания на праисторическия солодобивен център „Провадия – Солницата“ при гр. Провадия. В: *АОР 2007*, София, 2008, 63–65.
- Николов 2009:** Николов, В., В. Петрова, К. Бъчваров. *Провадия – Солницата, археологически разкопки и изследвания през 2008 г.*, София., 2009, 132 с.

- Николов 2010:** Николов, В. Сол и злато: „Провадия – Солницата“ и Варненският халколитен некропол. – В: *Археология*, 1–2, 2010, 7–17.
- Николов 2011:** Николов, В. и др. Солта – златото от Провадия. В: *Чудесата на България*, № 15, Стандарт, С., 2011, 64 с.
- Николов 2013:** Николов, В. Праисторически градски център през V хил. пр.н.е. в контекста на Западното Причерноморие. В: „Провадия – Солницата“.– *Археология*, 1/2013, 7–22.
- Руска триверстова карта от 1878 г.* Поправена и допълнена през 1904 г. София, 1932.
- Станчев, Иванов 1958:** Станчев, Ст., Ст. Иванов. *Некрополът до Нови пазар.*, София: БАН, 1958.
- Станчева, Станчев 1963:** Станчева, М., Ст. Станчев. *Боянският поменик.* София, 1963.
- Старобългарски речник.* София, БАН. Т. I, 1999. Т. II, 2009.
- Стойков 1960:** Стойков, Р. Селищни имена в западната половина на България през XVI в. (по турски регистър за данъци от 984/1576–1577 г.). – В: *Езиковедско-етнографски изследвания в памет на академик Стоян Романски*, София, 1960, 440–456.
- Стойков 1961:** Стойков, Р. Наименования на български селища в турски документи на Ориенталския отдел на Народната библиотека в София от XV, XVI, XVII и XVIII в. – В: *Известия на Народната библиотека за 1959 г.* Т. I, 1961, 363–490.
- Турски документи за историјата на македонскиот народ.* Опширни пописни дефтери од XVI век за Кустендилскиот санџак. Скопје. Т. V, кн. 1–4, 1982–1985.
- Чолева-Димитрова 2002:** Чолева-Димитрова, А. *Селищни имена от Югозападна България. Изследване. Речник.* София – Москва: Пенсофт, 2002.
- Чолева-Димитрова 2017:** Чолева-Димитрова, А. Българската топонимия като безценен исторически извор. В: Сб. *Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“.* Филология, том 54, кн. 1, СБА, 2016: УИ „Паисий Хилендарски“, Пловдив, 2017, 137–144.
- Чохаджиев 1997:** Чохаджиев, Ст. *Слатино – праисторически селища.* Велико Търново, 1997, 268 с.

Sources

- Angelova-Atanasova 1996:** Angelova-Atanasova, M. *Toponimijata na Gornooryahovsko* [Toponymy in the Gorno Oryahov region]. Sofia: Bendida, 1996.
- Balkanski 2013:** Balkanski, T. *Mestnite imena v Pazardzhishko* [Local names in the Pazardzhik region]. Veliko Tarnovo: Faber EOOD, 2013.
- Becheva 1998:** Becheva, N. *Mestnite imena v Grudovsko (Sredetsko)* [Local names in Grudovsko (Sredetsko)]. Sofia, 1998.
- Becheva 2010:** Becheva, N. *Mestnite imena v Ivaylovgradsko* [Local names in Ivaylovgrad region]. Veliko Tarnovo: Faber EOOD, 2010.
- Choleva-Dimitrova 2009:** Choleva-Dimitrova, A. *Mestnite imena v Radomirsko* [Local names in the Radomir region]. Sofia: IBE, 2009.
- Choleva-Dimitrova:** Choleva-Dimitrova, A. *Mestnite imena v Sofijsko* [Local names in the Sofia region; electronic archive of the Onomastics Dept].
- Choleva-Dimitrova 2014:** Choleva-Dimitrova, A. *Mestni imena ot Transko v dokumenti ot kraya na XIX v.* [Local names in the Tran region names in documents from the end of the 19th century]. Sofia: Multiprint, 2014.
- Choleva-Dimitrova 2018:** Choleva-Dimitrova, A. *Mestni i rodovi imena ot Tsaribrodsko* [Local and kin names in the Tsaribrod region]. Blagoevgrad: UI „Neofit Rilski“, 2019.

- Dechev, Demirev 2012:** Dechev, V., Vl. Demirev. *Toponimiyata na Slivenska okoliya* [Toponymy of the Sliven region]. Veliko Tarnovo: Faber EOOD, 2012.
- Dimitrova-Todorova 2006:** Dimitrova-Todorova, L. *Mestnite imena v Popovsko* [Local names in the Popovo region]. Sofia: BAN, 2006.
- Duridanov 1952:** Duridanov, I. *Mestnite nazvaniya ot Lomsko* [Local names from the Lom region]. Sofia: BAN, 1952.
- Duridanov 1958:** Duridanov, I. *Toponimiyata na Parvomayska okoliya* [Toponymy of the Parvomay region]. Sofia: Nauka i izkustvo, 1958.
- Elenin 2006:** Elenin, Y. *Toponimiyata na Dupnishko* [Toponymy of the Dupnitsa region]. Blagoevgrad: UI. „Neofit Rilski“, 2006.
- Gaydadhieva 2015:** Gaydadhieva, Iv. *Mestnite imena v Zapadna (Belomorska) Trakiya* [Local names in Western (Aegean) Thrace]. Plovdiv: Astarta, 2016.
- Hristov 1964:** Hristov, G. *Mestnite nazvaniya v Madansko* [Local names from the Madan region]. Sofia: BAN, 1964.
- Ivanov 1982:** Ivanov, Y. *Mestnite imena mezhdu Dolna Struma i Dolna Mesta (Prinos kam prouchvaneto na balgarskata toponimia v Belomoriето)* [Local names between Lower Struma and Lower Mesta (Contribution to the study of Bulgarian toponymy in the Aegean)]. Sofia: BAN, 1982.
- Ivanov 1996:** Ivanov, Y. *Mestnite imena v Gotsedelchevsko (Nevrokopsko)* [Local names in the Gotse Delchev region (Nevrokop region)]. Sofia: Jusautor, 1996.
- Ivanova 2009:** Ivanova, N. *Mestnite imena v Lukovitsko* [Local names in the Lukovit region]. Veliko Tarnovo: Faber EOOD, 2009.
- Katsarova-Papa 2013:** Katsarova-Papa, G. *Mestnite imena v Bosilegradsko* [Local names in the Bosilegrad region]. Veliko Tarnovo: Astarta EOOD, 2013.
- Kostadinov 1997:** *Mestnite imena v Asenovgradsko* [Local names in the Asenovgrad region]. Sofia: Eko Belan, BAN, 1997.
- Kovachev 1961:** Kovachev, N. *Mestnite nazvaniya v Sevlievsko* [Local names from the Sevlievo region]. Sofia: BAN, 1961.
- Kovachev 1965:** Kovachev, N. *Mestnite nazvaniya v Gabrovsko* [Local names in the Gabrovo region]. Sofia: BAN, 1965.
- Kovachev 1969:** Kovachev, N. *Toponimiyata na Troyansko* [Toponymy of Troyan region]. Sofia: BAN, 1969.
- Kovachev, Kovacheva-Tsvetanova 2009:** Kovachev, N., L. Kovacheva-Tsvetanova. *Mestnite imena v Belensko* [Local names in Belene region]. Veliko Tarnovo: Faber EOOD, 2009.
- Kovachev 2013:** Kovachev, N. *Geografskite imena v Loveshki okrag* [Geographical names in the Lovech district]. V. Tarnovo: IVIS – Ivan Iliykov, 2013.
- Lalchev 2010:** Lalchev, Dr. *Mestnite imena v Topologradsko (Sakarskiregion). Etimologiya. Strukturni modeli. Semantika* [Local names in the Topolograd region (Sakar region). Etymology. Structural models. Semantics]. Veliko Tarnovo: Faber EOOD, 2010.
- Mineva-Kovacheva 2009:** Mineva-Kovacheva, L. *Mestnite imena v Rusensko* [Local names in the Ruse region]. Veliko Tarnovo: Faber EOOD, 2009.
- Mihaylova 1984:** Mihaylova, D. *Mestnite imena v Mihaylovgradsko* [Local names in the Mihaylovgrad region]. Sofia: BAN, 1984.
- Mihaylova 1986:** Mihaylova, D. *Mestnite imena v Berkovsko* [Local names in the Berkovitsa region]. Sofia: BAN, 1986.
- Mihaylova 2008:** Mihaylova, D. *Mestnite imena v Botevgradsko* [Local names in the Botevgrad region]. Sofia: BAN, 2008.

- Momchilov, D., Chakarova-Krasteva 2013:** Momchilov, D., N. Chakarova-Krasteva. *Mestnite imena v Karnobatsko* [Local names in the Karnobat region]. Veliko Tarnovo: IVIS – Ivan Iliykov, 2013.
- Nikolov 1997:** Nikolov, B. *Toponimiyata na Vrachanska okoliya* [Toponymy of the Vratsa region]. Sofia: Alisa, 1997.
- Pavlova 2005:** Pavlova, N. *Toponimiyata na Chirpansko* [Toponymy of the Chirpan region]. Sofia: Univ. izd. Sv. Kliment Ohridski, 2005.
- Petkova 2007:** Petkova, Yu. *Toponimiyata na Novozagorska okoliya* [Toponymy of the Nova Zagora region]. Sofia: Temto, 2007.
- Petkova 2010:** Petkova, A. *Mestnite imena v Plevensko* [Local names in the Pleven region]. Veliko Tarnovo: Faber EOOD, 2010.
- Pernishka 2012:** Pernishka, E. *Mestnite imena v Svishtovsko* [Local names in the Svishtov region]. Sofia: AD Studio, 2012.
- Petrova, Berova 2013:** Petrova, A., D. Berova. *Toponimiyata na Yambolsko* [Toponymy of the Yambol region]. Veliko Tarnovo: Astarta EOOD, 2013.
- Popov 1979:** Popov, K. *Mestnite imena v Razlozhko* [Local names in the Razlog region]. Sofia: BAN, 1979.
- Parvanova-Gryoshel 2011:** Parvanova-Gryoshel, E. *Toponimiyata na Karlovska* [Toponymy of the Karlovo region]. V. Tarnovo: Astarta EOOD, 2011.
- Salambashev 1976:** Salambashev, A. *Mestnite imena v Smolyansko* [Local names in the Smolyan region]. Sofia: BAN, 1976.
- Simeonov, Ivanova 2010:** Simeonov, B., E. Ivanova. *Toponimiyata na Pliskovsko-Madarskiya region* [The toponymy of the Pliska and Madara region]. Veliko Tarnovo: Astarta EOOD, 2010.
- Tsankov 2010:** Tsankov, K. *Mestnite imena v Nikopolsko* [Local names in the Nikopol region]. Veliko Tarnovo: Faber 2010.
- Umlenski, Kovachev 2008:** Umlenski, I., G. Kovachev. *Mestnite imena v Kyustendilsko* [Local names in the Kyustendil region]. Sofia: BAN: T. I, 2008. T. II, 2013. T. III, 2018.
- Vakarelska:** Vakarelska, D. *Mestnite imena v Samokovsko* [Local names in the Samokov region], (electronic archive of the Onomastics Dept.).
- Zaimov 1959:** Zaimov, Y. *Mestnite imena v Pirdopsko* [Local names in the Pirdop region]. Sofia: BAN, 1959.
- Zaimov 1977:** Zaimov, Y. *Mestnite imena v Panagyursko* [Local names in the Panagyurishte region]. Sofia: BAN, 1977.
- Zayakov 2013:** Zayakov, N. *Mestnite imena v Kulska* [Local names in the Kula region]. V. Tarnovo: Astarta EOOD, 2013.
- Provadiysko** – toponyms from the Provadiya region have been collected on fieldwork by the members from the Onomastics dept. (IBL) during the summer in 2019.

References

- Adzhemlerski 2012:** Adzhemlerski, Sv. *Spravochnik na selishtnite imena vav Varnenska oblast* [Directory of settlement names in the Varna region]. Veliko Tarnovo: Astarta EOOD, 2012.
- Adzhemlerski 2015:** Adzhemlerski, Sv. *Literatura za selishtata v obshtina Provadiya* [Literature about the settlements in the municipality of Provadiya]. Varna: Slavena, 2015.

- Badjura 1953:** Badjura, R. *Ljudska geografija. Terensko izra zo slovije*. Ljubljana, 1953.
- Balgarski etimologichen rechnik** [Bulgarian etymological dictionary]. Sofia: BAN, 1971.
- Chohadjiev 1997:** Chohadjiev, St. *Slatino – praistoricheski selishta* [Slatino – prehistoric settlements]. Veliko Tarnovo, 1997.
- Choleva-Dimitrova 2002:** Choleva-Dimitrova, A. *Selishtni imena ot Yugozapadna Bulgaria. Izsledvane. Rechnik* [Settlement names from Southwestern Bulgaria. Research. Glossary]. Sofia – Moskva: Pensoft, 2002.
- Choleva-Dimitrova 2017:** Choleva-Dimitrova, A. Balgarskata toponimiya kato beztsenen istoricheski izvor [Bulgarian toponymy as an invaluable historical source]. V: Sb. *Nauchni trudove na PU „Paisiy Hilendarski“*. Filologia, tom 54, kn. 1, SBA, 2016: UI „Paisiy Hilendarski“, Plovdiv, 2017, 137–144.
- Dancheva 2017:** Dancheva, N. Za edna grupa hidrografski termini v mikrotoponimiyata [For On a group of hydrographic terms in the microtoponymy]. – V: *Sbornik s dokladi ot Mezhdunarodna nauchna konferentsia, Paisievi chetenia, Plovdiv*. Pod red. na Zh. Cholakova. Plovdiv: UI „Paisiy Hilendarski“ – Nauchni trudove, T. 55, kn. 1, sb. A, 2017, 90–98.
- Dimitrov 1934:** Dimitrov, D. Golemiyat Pizoski nadpis [The Great Piso’s Inscription]. – *Balgarska misal*, IX, 1934, 6, 397–399.
- Dimitrova, Popov 1989:** Dimitrova, S., Zh. Popov. *Arheologicheski pametnitsi v Yambolski okrag* [Archaeological monuments in the Yambol district region]. Sofia, 1978.
- Gerov 1975–1978:** Gerov, N. *Rechnik na balgarskia ezik* [Dictionary of the Bulgarian]. I–VI. Sofia, 1975–1978 (novo izdanie).
- Izvori za balgarskata istoria** [Sources on the Bulgarian history]. Sofia, BAN. T. HIII, 1966 (Turski izvori). T. HVI, 1972 (Turski izvori). T. HHI, 1977 (Turski izvori).
- Leshber 2016:** Leschber, K. Zu bulgarischen Lockrufen für Tiere des Hofes. *Zeitschrift für Balkanologie*, 52 (2016), 1, 116–119.
- Leshber 2017:** Leschber, K. Archaische Schichten in der Viehhaltungsterminologie Südosteuropas. – *Linguistique balkanique*, 56 (2017), 1, 47–53.
- Margos 1978:** Margos, A. Praistoricheskata selishtna mogila kray Provadiya [The prehistoric settlement mound near Provadiya]. – V-k *Narodno delo*, Varna, 10.01.1978.
- Mitova-Dzhonova 1983:** Mitova-Dzhonova, D. *Arheologicheskite pametnitsi v Pernishki okrag* [Archaeological monuments in the Pernik district region]. Sofia, 1983.
- Mladenov 1941:** Mladenov, St. *Etimologicheski i pravopisen rechnik na balgarskia knizhoven ezik* [Etymological and orthographic dictionary of the Bulgarian]. Sofia, 1941.
- Nikolov 1992:** Nikolov V. *Rannoneolitno zhilishte ot Slatina (Sofia) (Razkopki i prouchvaniya, 25)* [Early Neolithic dwelling from Slatina (Sofia) (Excavations and research, 25)]. Sofia: BAN, 1992.
- Nikolov 1999:** Nikolov, V. Nablyudeniya varhy plana na edna rannoneolitna kashta ot Slatina [Observations on the plan of an early Neolithic house from Slatina]. – V: *Godishnik na Arheologicheskiya muzey* – Plovdiv, 9, 1999, 101–107.
- Nikolov 2004:** Nikolov V. Rannoneolitno selishte Slatina: vtori stroitelen horizont (predvaritelno saobshtenie, chast I) [Early Neolithic settlement Slatina: second construction horizon (preliminary communication, part I)]. – *Arheologiya*, 2004, 1–2, 5–14.
- Nikolov 2005:** Nikolov, V. Parvi svidetelstva za nay-rannoto solodobivane v Evropa [First evidence of the earliest malting in Europe]. – *Arheologiya*. 2005, 1–4, 109–117.
- Nikolov 2006:** Nikolov, V. *Sondazhni razkopki na TEL „Provadiya – Solnitsata“* [Drilling excavations on TEL „Provadiya – Solnitsata“].

- Nikolov 2008:** Nikolov, V. et al. Arheologicheski prouchvaniya na praistoricheskiya solodobiven tsentar „Provadiya – Solnitsata“ pri grad Provadiya [Archaeological excavations of the prehistoric salt mining center „Provadia – Solnitsata“ near the city town of Provadiya]. V: *AOR* 2007, Sofia, 2008, 63–65.
- Nikolov 2009:** Nikolov, V., V. Petrova, V. Bachvarov. *Provadiya – Solnitsata, arheologicheski razkopki i izsledvaniya prez 2008 g.* [Provadiya – Solnitsa, archeological excavations and research in 2008]. Sofia, 2009.
- Nikolov 2010:** Nikolov, V. Sol i zlato: „Provadiya – Solnitsata“ i Varnenskiyat halkoloten nekropol [Salt and gold: Provadiya – Solnitsa and the Varna Chalcolithic necropolis]. – *Arheologiya*, 2010, 1–2, 7–17.
- Nikolov 2011:** Nikolov, V. et al. Solta – zlatoto na Provadiya [Salt – the gold from Provadiya]. V: *Chudesata na Balgaria*, №15, Sofia: Standart, 2011.
- Nikolov 2013:** Nikolov, V. Praistoricheski gradski tsentar prez 5 v. pr.n.e. v konteksta na Zapadnoto Prichernomorie [Prehistoric urban center in the IV 4th millennium BC in the context of the Western Black Sea coast]. V: „Provadia – Solnitsata“, *Arheologiya*, 2013, 1, 7–22.
- Ruska triverstova karta** ot 1878 g. [Russian military map from 1878]. Popravena i dopalнена prez 1904 g., Sofia, 1932.
- Șăineanu 1998:** Șăineanu, L. *Dicționar universal al limbii române*. Chișinău, 1998.
- Schütz 1957:** Schütz, J. *Die geographische Terminologie des Serbo kro a ti schen*. Berlin, 1957.
- Stanchev, Ivanov 1958:** Stanchev, St., St. Ivanov. *Nekropolat do Novi pazar* [The necropolis near Novi Pazar]. Sofia: BAN, 1958.
- Stancheva, Stanchev 1963:** Stancheva, M., St. Stanchev. *Boyanskiyat pomenik* [The Boyana beadroll/Screed]. Sofia, 1963.
- Starobalgarski rechnik** [Old-Bulgarian Dictionary]. Sofia, BAN. T. I, 1999. T. II, 2009.
- Stoykov 1960:** Stoykov, R. Selishtni imena v zapadnata polovina na Balgaria prez 16 v. (po turski registar za danatsi ot 984/1576–1577 g.) [Settlement names from the western half of Bulgaria in the 16th century (according to Turkish tax register from 1576–1577) – V: *Ezikovedsko-etnografski izsledvania v pamet na akademik Stoyan Romanski*, Sofia, 1960, 440–456.
- Stoykov 1961:** Stoykov, R. Naimenovaniya na balgarski selishta v turski dokumenti na Orientaliskiya otdel na Narodnata biblioteka v Sofia ot 15, 16, 17 i 18 v. [Bulgarian settlement names in Turkish documents from the 15th, 16th, 17th and 18th century] – V: *Izvestia na Narodnata biblioteka za 1959 g.*, T. I, 1961, 363–490.
- Turski dokumenti za istoriyata na makedonskiot narod** [Turkish documents on the history of the Macedonian people]. Opshirni popisni defteri od HVI vek za Kustendilski ot sanjak. Skopje. T. V, kn. 1–4, 1982–1985.
- Vlahova-Angelova, Choleva-Dimitrova 2017:** Vlahova-Angelova, M., A. Choleva-Dimitrova. Starinna toponimiya ot Zapadna Balgariya: mestnite imena kato izvor za narodnite geografski predstavi [Place Names as a Source for Folk Geographic Concepts]. – V: *Sbornik s doladi ot Mezhdunarodnata yubiley na konferentsiya na IBE*. Pod red. Na T. Aleksandrova, D. Blagoeva. Sofia: IBE, 2012, 265–278.
- Zahariev 1918:** Zahariev, Y. Kyustendilsko kraishite [The Kyustendil region]. – V: *Sbornik za narodni umotvoreniya*, 32. Sofia, 1918.
- Zaimov 1967:** Zaimov, Y. *Zaselvane na balgarskite slavyani na Balkanskiya poluostrov. Prouchvane na zhvitskite imena v balgarskata toponimiya* [Settlement of the Bulgarian Slavs on the Balkan Peninsula. Study of on the residential names in the Bulgarian toponymy]. Sofia: BAN, 1967.

Съкращения

- БЕР/BER – Български етимологичен речник. София, БАН, 1971.
- Геров/Gerov – Н. Геров, Речник на българския език. I–VI. София, 1975–1978 (ново издание).
- ЕтР/EtR – Ст. Младенов, Етимологически и правописен речник на българския книжовен език. София, 1941.
- ИБИ/IBI – Извори за българската история. София, БАН. Т. XIII, 1966 (Турски извори). Т. XVI, 1972 (Турски извори). Т. XXI, 1977 (Турски извори). РСт/RSt – Р. Стойков, Наименования на български селища в турски документи на Ориенталския отдел на Народната библиотека в София от XV, XVI, XVII и XVIII в. – Известия на Народната библиотека за 1959 г. Т. I, 1961, 363–490. РСтСел/RStSel – Р. Стойков, Селищни имена в западната половина на България през XVI в. (по турски регистър за данъци от 984/1576–1577 г.). – Езиковедско-етнографски изследвания в памет на академик Стоян Романски, София, 1960, 440–456.
- РТК/RTK – Руска триверстова карта от 1878 г. Поправена и допълнена през 1904 г. София, 1932. СтбР/StbR – Старобългарски речник. София, БАН. Т. I, 1999. Т. II, 2009.
- ТДИМН/TDIMN – Турски документи за историјата на македонскиот народ. Опширни пописни дефтери од XVI век за Кустендилскиот санџак. Скопје. Т. V, кн. 1–4, 1982–1985.
- DULR – Lazăr Şăineanu. Dicţionar universal al limbii române. Chişinău, 1998.

Други съкращения

- З – западно
И – източно
мн.ч. – множествено число
С – северно
с. – село
СЗ – северозападно
СИ – североизточно
Ю – южно
ЮЗ – югозападно
ЮИ – югоизточно

Проф. д-р Анна Чолева-Димитрова
Секция по ономастика
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“
Българска академия на науките
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17
1113 София, България
annacholeva@gmail.com

Prof. Anna Choleva-Dimitrova, DSc
Onomastics Department
Institute for Bulgarian Language „Prof. Lyubomir Andreychin“
Bulgarian Academy of Sciences
52 Shipchenski prohod Blvd., bl. 17
Sofia 1113, Bulgaria
annacholeva@gmail.com

Доц. д-р Мая Влахова-Ангелова
Секция по ономастика
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“
Българска академия на науките
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17
1113 София, България
mvlahova@ibl.bas.bg

Assoc. Prof. Maya Vlahova-Angelova, PhD
Onomastics Department
Institute for Bulgarian Language „Prof. Lyubomir Andreychin“
Bulgarian Academy of Sciences
52 Shipchenski prohod Blvd., bl. 17
1113 Sofia, Bulgaria
mvlahova@ibl.bas.bg

Гл. ас. д-р Надежда Данчева
Секция по ономастика
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“
Българска академия на науките
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17
1113 София, България
ndancheva@ibl.bas.bg

Assist. Prof. Nadezhda Dancheva, PhD
Onomastics Department
Institute for Bulgarian Language „Prof. Lyubomir Andreychin“
Bulgarian Academy of Sciences
52 Shipchenski prohod Blvd., bl. 17
Sofia 1113, Bulgaria
ndancheva@ibl.bas.bg